

Linžiloo kaŋ Matiyu n'a hantum

Citaaboo fahamandiroo

Isa Almasihu taaliboo kaŋ maapoo ti Matiyu, i ga nee a se mo Lewi no ka citaaboo woo hantum. Nga goyoo man'ti kala alkaasidiyan, a n'a naŋ ka hanga Isa. Waatoo kaŋ Isa koy beenaa ra banda ga, Matiyu na Isa teegoyey hantum ka Alyahuudey bayrandi boro kaŋ ti Isa Almasihu.

Za zaman Alyahuudey ga bora kaŋ Irkoy n'a suuba kaŋ ti ngi Hallasikaa batu. Za gayyan Irkoy diyawey na Hallasikaa kaayanoo silbawey bayrandi. Matiyu citaaboo ga cebe kaŋ zanka taanaa kaŋ maapoo ti Isa kaŋ hayandi Betelehem koyraa ra ti Hallasikaa.

Matiyu ga cebe mo kaŋ Isa ti Alyahuudey kokoyoo kaŋ na Irkoy Laamaa sintin laboo ga. A na tammaasa kayfanteyan tee ka nga hinoo cebe.

Matiyu citaaboo ga Isa cawandoo zamna zamna guu:

- 1. Tondi hondoo boŋ waazoo.*
- 2. Hayey kaŋ Isa n'i har borey se kaŋ ga hima ka Irkoy Laamaa ŝennoo waazu.*
- 3. Irkoy Laamaa sirrey.*
- 4. Takaa kaŋ nda Irkoy Laamaa borey ga huna cere ra.*
- 5. Takaa kaŋ nda boro ga Irkoy Laamaa hinoo batu.*

Citaaboo woo ra ir ga dii kaŋ Isa buuyanoo nda nga tunyanoo ga cebe kaŋ a goo nda hini zunubu nda buuyan ga.

*Isa Almasihu kaagey
(Luka 3.23–38)*

¹ Isa Almasihu assiloo taarikoo ti woo. Isa man'ti kala Dawda Haamaa, Dawda mana hun kala Ibrahima ga. ² Ibrahima na Isiyaka hay. Isiyaka na Yakuba hay. Yakuba na Žuda nda nga armyey hay. ³ Žuda na Peres nda Zera hay Tamar ga. Peres na Hesron hay. Hesron na Aram hay. ⁴ Aram na Aminadab hay. Aminadab na Nahišon hay. Nahišon na Salmuni hay. ⁵ Salmuni na Bowazu hay Rahab ga. Bowazu na Obed hay Rutti ga. Obed na Yišay hay. ⁶ Yišay na Dawda hay kaŋ ga kaa ka tee kokoy.

Dawda na Sulaymaana hay Uri wandoo ga. ⁷ Sulaymaana na Roboham hay. Roboham na Abiya hay. Abiya na Azaf hay. ⁸ Azaf na Žozafat hay. Žozafat na Žoram hay. Žoram na Oziyas hay. ⁹ Oziyas na Yotam hay. Yotam na Akaz hay. Akaz na Ezekiyas hay. ¹⁰ Ezekiyas na Manase hay. Manase na Amon hay. Amon na Žosiyas hay. ¹¹ Žosiyas na Žožakin nda nga armyey hay Babilon koyyanoo waati.

¹² Babilon koyyanoo banda ga, Žožakin na Šaltiyel hay. Šaltiyel na Zorobabel hay. ¹³ Zorobabel na Abihud hay. Abihud na Eliyakim hay. Eliyakim na Azor hay. ¹⁴ Azor na Sadok hay. Sadok na Ašim hay. Ašim na Eliyud hay.

¹⁵ Eliyud na Eleyazar hay. Eleyazar na Matan hay. Matan na Yakuba hay. ¹⁶ Yakuba na Isufi hay. Isufi ti Maryama kurpoo. Maryama ga Isa hun kan se i ga nee Almasihu.

¹⁷ Zamaney kul, k'a dii za Ibirahima ga ka koy Dawda ga man'ti kala zaman woy cindi taaci (14). Za Dawda ka koy hala Babilon koyyanoo ga man'ti kala zaman woy cindi taaci (14). Babilon koyyanoo hala Almasihu ga man'ti kala zaman woy cindi taaci (14).

Isa Almasihu hayyanoo
(Luka 2.1-7)

¹⁸ Takaa ne kan nda Isa Almasihu huru aduppa ra. Maryama kan ti panoo, kurpe wiroo ti Isufi. I mana gorokasinay kan a na gunde zaa Hundi Henanantaa hinoo ra. ¹⁹ Isufi, nga kurpe wiroo man'ti kala boro šerrante, a si baa nga ma moo kayandi a ga, woo se a baa nga m'a nan tuguyan ra. ²⁰ A goo ma miile kan ir Koyoo almalayka foo ne ka bangay a se handiri ra ka nee a se: «Isufi, Dawda haamaa masi hunbur ka Maryama zaa, a ma tee ma ne wande, zama gundoo kan a n'a zaa, Hundi Henanantaa hinoo k'a tee. ²¹ A ga iz'aru hay, de ma maapoo dan Isa (maanaa <ir Koyoo ti hallasiyan>), zama nga no ma nga jamaa hallasi ngi zunuboo ra.»

²² Woo kul teendi hala hayaa kan ir Koyoo na annaboo donto a m'a har ma tabati, a nee:

²³ «Nga ne, hondiyaa ga gunde zaa, a ga iz'aru hay,

i ga maapoo dan Emanuwel»*

---

* 1:23 1.23 Ezayi 7.14.

kaŋ maanaa ti «Irkoy goo ir gamey ra».

²⁴ Kaŋ Isufi tun jirboo ra, a n'ir Koyoo al-malaykaa yaamaroo tee ka nga wande wiroo dii.

²⁵ A mana gorokasinay nda a hala a na iz'aroo hay, a na maapoo daŋ Isa.

2

Handaray bayraykoyniyaŋ kaa ka Isa guna

¹ Isa hayandi Betelehem, Źude gandaa ra, kokoyoo kaŋ se i ga nee Herod zamanoo ra. Handaray bayraykoyniyaŋ ne ka hun waynahunay

ka kaa Źerizalem, ² i nee: «Man Alyahuudey kokoyoo kaŋ hayandi? Ir dii nga handaraa* waynahunay. Ir kaa ka sujudu a se.» ³ Kaŋ

kokoyoo Herod maa woo, a zalba, de Źerizalem kul zalba a bande. ⁴ A na jamaa sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey marga hala i ma

nga bayrandi nongoo kaŋ ra Almasihu ga hima ka hayandi. ⁵ I nee a se: «Betelehem kaŋ goo Źude, zama hayaa ne kaŋ annaboo n'a hantum:

⁶ <Ni, Betelehem kaŋ goo Źude gandaa ra, ŝikka sii kaŋ ni man'ti Źude koyra paŋey kul ikaccaa,

zama jineboro foo ga hun ni ra kaŋ g'ay jamaa Izirayel kur.>†»

⁷ Waatoo din Herod na bayraykoyney cee tuguyan ra ka alhabar cimoo ceeci waatoo kaŋ handaraa bangay ga. ⁸ Woo banda ga, a n'i donto Betelehem ka nee: «Wa koy, de war ma zanka

taanaa alhabar cimoo ceeci. Nda war dii a, war

* **2:2** 2.2 Kabuyaney 24.17. † **2:6** 2.6 Miše 5.1.

m'a bayrandi ya ne hala agay mo ma koy sujudu a se.» ⁹ Waatoo kaŋ i na haŋajer kokoyoo se ka ben, i koy. Nga ne, handaraa kaŋ i dii a waynahunay goo ma dira jiney ra hala waatoo kaŋ ra a kay nongoo kaŋ ra zankaa goo se beene. ¹⁰ Kaŋ i dii handaraa, i hanse ka jaali. ¹¹ I huru hugoo ra, i dii zanka taanaa nda Maryama nga jaa. I sonbu ka sujudu zankaa se. I na jinawey feeri kaŋ ra ngi almaney goo ka gomni tee zankaa se kaŋ ti wura, nda dugu, nda mir. ¹² Woo banda ga, Irkoy bayrandi i se handiri ra kaŋ i masi yee Herod do. I na fondo tana zaa ka yee ngi gandaa ra.

I na Isa ka zuru ka koy Misira

¹³ Waatoo kaŋ i koy, ir Koyoo almalayka foo ne ka bangay Isufi se handiri ra ka nee: «Tun ni boŋ ga, ma zanka taanaa nda jaŋoo zaa, ma zuru ka koy Misira. Ma cindi no din hala waati kaŋ ay ŋelaŋ ma ne, zama Herod ga ceeci ka zankaa halaci.» ¹⁴ Isufi tun, a na zanka taanaa nda jaŋoo zaa cijinoo ra ka koy tugu Misira. ¹⁵ I cindi no din hala Herod buuyanoo ga, hala hayaa kaŋ ir Koyoo na annaboo donto a m'a har ma tabati, a nee:
«Ay ciya ag'iz'aroo se a ma hun Misira.»‡

Zankey wiiyanoo

¹⁶ Kaŋ Herod dii kaŋ bayraykoyney na nga kuubi, a hanse ka futu, de a sanba ka nee i ma Betelehem nda nga laamaa kul zankey wii kaŋ goo nda jiiri hinka nda wey kaŋ goo jiiri hinka se ganda, zama bayraykoyney ŋennoo ga nga jiirey

---

‡ 2:15 2.15 Oze 11.1.

si bisa woo. ¹⁷ Waatoo din hayaa kaŋ annabi Žeremi dontandi a m'a har tabati. A nee:
¹⁸ «Kaati mandi Rama ra, hēeni nda booro booboyaŋ. Rašel ga nga izey hēe. A mana yadda nga binoo ma yay, zama i mana cindi.»§

Isa nda nga hayragey kaa ka hun Misira

¹⁹ Waatoo kaŋ Herod buu, ir Koyoo almalayka foo ne ka bangay Isufi se handiri ra Misira. ²⁰ A nee: «Tun ni boŋ ga, ma zanka taanaa nda paŋoo zaa, ma koy Izirayel gandaa ra, zama borey buu kaŋ ga baa ngi ma zanka taanaa hundoo kaa.»
²¹ Isufi tun, a na zanka taanaa nda paŋoo zaa, de a koy Izirayel gandaa ra. ²² Amma kaŋ a maa kaŋ Arkelus no ma Žude laama nga baaba Herod dogoo ra, a hunbur ka koy no din. Irkoy šelaŋ a se handiri ra, a koy Galile gandaa ra. ²³ A kaa ka goro koyraa ra kaŋ se i ga nee Nazaret, hala šennoo kaŋ annabey n'a har ma tabati kaŋ ti: «I ga maapoo daŋ Nazaret boraa.»

3

Yehiya kaŋ ti batizekaa waazoo

(Marku 1.1–8; Luka 3.1–18; Yehiya 1.19–28)

¹ Haney din ra, Yehiya kaŋ ti batizekaa bangay Žude saajoo ra ka waazu, ² ka nee: «Wa tuubi, zama beenaa Laamaa man.» ³ Nga ti boraa kaŋ ga annabi Ezayi dontandi a ma šelaŋ ka nee: «Jinde foo ga kaati saajoo ra ka nee:

---

§ 2:18 2.18 Žeremi 31.15.

«Wa ir Koyoo fonda a soolu, wa nga lolawey
šerrandi.»*

⁴ Yehiya, yoo hinbiri darbay bara jindoo ra
nda kuuru gamahaw kaŋ goo centoo ga. Nga
meehunaa man'ti kala ndooyaŋ nda yuu gani.

⁵ Waatoo din no, Žerizalem koyraa borey, nda
Žude kul, nda nongey kul kaŋ goo isaa here kaŋ
se i ga nee Žurdeŋ, i kul fatta ka koy Yehiya do.

⁶ Yehiya na borey batize Žurdeŋ isaa ra, waatoo
kaŋ i na ngi zunubey har kaaray.

⁷ Kaŋ a dii Fariziyen nda Sadusiyen boobo kaa
batizeyanoo se, a nee i se: «Gondi izey, may ka
war waanandi war ma zuru Irkoy futayyanoo
kaŋ ga kaa se? ⁸ Wa teegoy tee kaŋ ga cebe
kaŋ war tuubi. ⁹ War masi nee war boŋ se:
«Ibrahim ti ir baaba», zama ay ga war bayrandi
kaŋ ba tondey wey, Irkoy ga hin ka hundi daŋ i
ra k'i tee Ibrahim se izeyaŋ. ¹⁰ Aywa, daašoo
soolu ka tuuroo dunbu hala linjoo ga. Tuuri kul
kaŋ si ize henna tee ga dunbandi ka warrandi
nuune ra. ¹¹ Agay, ay ga war batize nda hari ka
cebe kaŋ war tuubi, amma boraa kaŋ ga kaa ay
dumaa ga, hinoo bisa ay wanoo, de mo ay si hima
nda ka nga taamey zaa. Nga, a ga war batize
Hundi Henanantaa ra nda nuune. ¹² Nga fendoo
goo kaboo ra ka nga taasuu kar ganganoo haabu.
A ga nga alkamaa fanji suuroo ra, amma toosaa,
a g'a ton nuune ra kaŋ si buu.»

Isa batizeyanoo
(Marku 1.9-11; Luka 3.21-22)

---

* 3:3 3.3 Ezayi 40.3.

¹³ Alwaatoo din Isa hun Galile ka kaa Yehiya do Žurdeŋ isaa here hala a ma nga batize. ¹⁴ Amma Yehiya n'a kakaw ka nee: «Agay no ma hima ka kaa m'ay batize, amma ni, ni ka kaa ay do!» ¹⁵ De Isa n'a zaabi ka nee: «Naŋ woo ma teendi sohō, zama a tilasu ir ma Irkoy ibaayoo kul tee.» Yehiya n'a naŋ a m'a tee. ¹⁶ Za Isa batizandi, a fatta haroo ra. Beenawey ne ka feeri [a se], de a dii Irkoy Hundoo zunbu nga ga ka kaa a ga sanda tuuzun alhaali. ¹⁷ De jinde foo ne ka šelaŋ beenaa ra ka nee: «Woo ti agay Iz'aroo, ay baakaa, nga ti ay jaaloo.»

4

Ibilisi na Isa sii (Marku 1.12–13; Luka 4.1–13)

¹ Woo banda ga, Irkoy Hundoo na Isa gongu ka žigi ka koy saajoo ra hala Ibilisi m'a sii. ² Isa meehaw zaari woytaaci (40) nda cijin woytaaci (40), a too nongu kaŋ ra a heray. ³ Siiyakaa man a ka nee a se: «Nda Irkoy Iz'aroo ti ni, nee tondey wey ma bere ka tee takula.» ⁴ A zaabi ka nee: «A hantumandi Citaaboo ra: <Man'ti ŋaayan hinne nda adamize ga huna, amma a ga huna nda šenni kul kaŋ ga hun Irkoy mijoo ra.>»*

⁵ Woo banda ga, Ibilisi n'a zaa ka koy koyra henanantaa† ra, a n'a kayandi Irkoy hugu beeroo boŋoo boŋ beene. ⁶ A nee a se: «Nda Irkoy Iz'aroo ti ni, ni boŋ warra ganda, zama a hantumandi kaŋ

---

* **4:4** 4.4 Alhukumoo 8.3. † **4:5** 4.5 Koyraa ti Žerizalem.

nga ga nga almalaykey yaamar ma ne,
i ga kabe gaaru ma ne
hala ni cewoo masi cabu tondi ga.»‡

⁷ Isa nee a se: «A hantumandi koyne: <Masi ni Koyoo Irkoy sii.>§»

⁸ Ibilisi yee k'a zaa ka koy tondi hondu foo bon kaŋ ga hanse ka beeri, de a n'a cebe aduŋŋa laamawey kul nda ngi daržaa. ⁹ A nee Isa se: «Ay ga ni noo hayey wey kul nda ni sujudu ya ne.» ¹⁰ Isa nee a se: «Hun ne, Šaytan. A hantumandi: <Masi sujudu kala ni Koyoo Irkoy se, de nga hinne no m'a gana.>*»

¹¹ Woo banda ga, Ibilisi fay nda a, de almalaykayan ne ka man a, i n'a saajaw.

*Isa na nga diyawtaraa sintin Galile
(Marku 1.14–15; Luka 4.14–15)*

¹² Waatoo kaŋ Isa maa kaŋ i na Yehiya nondi, a mooru no din ka koy Galile. ¹³ A hun Nazaret koyraa ra, a koy goro Kaparnahum kaŋ goo Galile isabangoo mijoo ga, Zabulon nda Neftali laamaa ra. ¹⁴ Woo teendi hala šennoo kaŋ annabi Ezayi dontandi a m'a har ma tabati, a nee:

¹⁵ «Zabulon laboo nda Neftali laboo

kaŋ goo teekoo fonda ga, Žurdeŋ isaa se banda kaŋ ti Galile boro dumey kaŋ man'ti Alyahuudu ganda,

¹⁶ Jamaa woo kaŋ goro kubaa ra dii gaay beeri, de wey kaŋ goro ganda ra nda buuyan biyoo ra, gaay fatta i se.»†

---

‡ 4:6 4.6 Zibur 91.11–12. § 4:7 4.7 Alhukumoo 6.16. * 4:10 4.10 Alhukumoo 6.13. † 4:16 4.15–16 Ezayi 8.23–9.1.

¹⁷ Za waatoo woo ra Isa sintin ka waazu ka nee: «Wa tuubi, zama beenaa Laamaa man.»

Isa taalibi jina-jinawey

(Marku 1.16–20; Luka 5.1–11)

¹⁸ Woo banda ga, Isa goo ma dira Galile isabangoo mijoo ga, a dii arma hinka. Simon kan se i ga nee Piyer nda nga armaa Andere, i goo ma filiji warra isabangoo ra, zama sorkoyan no. ¹⁹ A nee i se: «Wa kaa ka hanga ay bande. Ay ga taka tee kan ra boro no war ga hoo.» ²⁰ Dogoo din da i na ngi filijey nan ka hanga a bande. ²¹ A hun no din ka koy jine, a dii arma hinka foo koyne, Žak kan ti Zebede iz'aru, nga nda nga armaa Yehiya. Ngi nda ngi baaba Zebede goo harihiyoo ra ka ngi filijey hanse. Isa ciya i se. ²² Dogoo din da i na hiyoo nda ngi baaba nan ka hanga a bande.

Isa na alžamaa cawandi, a na wircikoyney noo baani

(Marku 3.7–11; Luka 6.17–19)

²³ Isa dira Galile kul bande ka cawandi ngi margahugey ra. A ga LaamaaAlhabar Boryaa waazu. A na wircikoyni kul nda malalkoyni dumi kul noo baani alžamaa ra. ²⁴ Maapoo huru Siiri gandaa kul ra. I kate a do wircikoyney kul kan ga dori dumi-dumiyan goo, nda boroyan kan ra ganji goo, nda cirawcirawkoyniyan nda bonguyan. A n'i noo baani. ²⁵ Alžama beeri hanga a bande ka hun Galile, nda Dekapol (maanaa «koyra woy (10)»), nda Žerizalem, nda Žude, nda Žurdeŋ isaa se banda.

5

Gomni cimi-cimoo
(Luka 6.20-23)

¹ Waatoo kaŋ Isa dii jamaa, a žigi tondi hondoo boŋ ka goro, nga taalibey man jeroo ga. ² A na ŝennoo zaa k'i cawandi ka nee:

³ «Borey duu gomni kaŋ ga ngi yaadataraa bay Irkoy jine,

zama ngi, ngi wane beenaa Laamaa.

⁴ Borey duu gomni kaŋ ga hēe, zama ngi, i ga kaa ka duu bineyaynay.

⁵ Borey duu gomni kaŋ biney ga yay, zama ngi no ma laboo tubu.

⁶ Borey duu gomni kaŋ ga boonay ŝerretaray sanda heraykoyni nda jawkoyni, zama ngi, i ga kaa ka kungu.

⁷ Borey duu gomni kaŋ ga tamalla, zama ngi se i ga tamalla.

⁸ Borey duu gomni kaŋ biney ga henan, zama ngi, i ga kaa ka dii Irkoy.

⁹ Borey duu gomni kaŋ ga kate alaafiyaa, zama ngi se i ga nee Irkoy izey.

¹⁰ Borey duu gomni kaŋ i g'i gurzugay ŝerretaray maaganda se,

zama ngi, ngi wane beenaa Laamaa.

¹¹ War duu gomni waati kaŋ borey ga war kaynandi, i ga war gurzugay ka haya futu dumi kul taari war ga ay sabbu se. ¹² Wa binekaanay, war ma hanse ka ŋaali, zama war ga duu sufuray beeri beenaa ra. Takaa woo da nda i na annabey gurzugay kaŋ kaa war jine.»

Taalibey ti ciiroo nda gaayoo
(Marku 9.50; Luka 14.34–35)

¹³ «War, war ti gandaa ciiroo. Nda ciiri tar, macin nda boro g'a noo tenbe? A si haya hanse kala a ma warrandi taray, borey m'a taama.

¹⁴ War, war ti adunna gaayoo. Koyra kan goo tondi hondu bon si hin ka tugu. ¹⁵ Boro si fitilla diinandi ka kusu gum a bon, a si jisandi kala fitilla gorodogoo ga hala a ma gaay tee hugoo ra borey kul se. ¹⁶ Takaa din da, war gaayoo ma dii adamizey jine, taka kan ra i ma dii war teegoy henney, de i ma war Baaba Irkoy kan goo beenaa ra beerandi.»

Ašariyaa tabatandiroo

¹⁷ «War masi hongu kan ya nka kaa ka ašariyaa nda annabey citaabey tuusu. Ya na kaa k'i tuusu, amma ya nka kaa k'i tabatandi, ¹⁸ zama cimoo ne kan ay g'a har war se, kullihinne beenaa nda gandaa ga bara, tonbi-ize foo wala zeeri-ize foo si dere ašariyaa ra hala hayey kul ma tee. ¹⁹ Woo se boro kan ga yaamarey wey ikaccu foo kaa ka borey cawandi i ma taka follokaa tee, boraa ga tee borey kul ikaccaa beenaa Laamaa ra. Amma boro kan ga yaamarey dii, de a ga borey cawandi i m'i dii, boraa din ga tee boro beeri beenaa Laamaa ra. ²⁰ Ay ga war bayrandi kan, nda war šerretaraa mana bisa Citaaboo baykey nda Fariziyeney wanoo, war si huru beenaa Laamaa ra.»

Futuyanoo šennoo

21 «War maa kaŋ i nee boro jinawey se: <Masi boro wii.>* Boro kaŋ na boro wii ga hima ka koy ciitikey jine. 22 Amma agay, ay ga war bayrandi kaŋ boro kul kaŋ futu nga armaa ga, ga hima ka koy ciitikey jine. Boro kaŋ nee nga armaa se <saama>, ga hima ka koy hoyraykey margaroo jine. Boro kaŋ nee nga armaa se <hollokom>, bora si hima ka koy kala žahannam nuunaa ra. 23 Nda n'na ni sargaroo ka koy sargari tonadogoo ra, de ni hongu kaŋ ni armaa goo nda ni ga alhaku, 24 ni sargaroo naŋ no din da sargari tonadogoo jeroo ga. Ma koy waafaku nda ni armaa jina, woo banda ga, ma kaa ka ni sargaroo kaa. 25 Cahã ka waafaku nda ni yenjekasinaa za ni nda a goo fondaa ra. Ni yenjekasinaa masi koy ni daŋ alkaaloo jine, alkaaloo ma ni noo alkaatoo se, alkaatoo ma ni warra kasaa ra. 26 Cimoo ne kaŋ ay g'a har ma ne, n'si fatta no din mana nooroo bana hala nongu kaŋ ra ba tanka si cindi.»

Zinaa šennoo

27 «War maa kaŋ a harandi ka nee: <Masi zina.>† 28 Amma agay, ay ga war bayrandi kaŋ boro kul kaŋ na woy guna k'a boonay, bora na zina tee nda a ka ben nga binoo ra. 29 Nda ni kabe henna moŋoo no ma kate ma kaŋ zunubu ra, a dogu m'a warra a ma mooru ni, zama ni nongu foo ma hasara baa ma ne ni kunturoo kul ma warrandi žahannam. 30 Koyne mo nda ni kabe henna no ma kate ma kaŋ zunubu ra, a

---

* 5:21 5.21 Fattaroo 20.13; Alhukumoo 5.17. † 5:27 5.27 Fattaroo 20.14; Alhukumoo 5.18.

dogu m'a warra a ma mooru ni, zama ni nongu foo ma hasara baa ma ne ni kunturoo kul ma koy žahannam.»

Fayyan šennoo

(Matiyu 19.9; Marku 10.11–12; Luka 16.18)

³¹ «A harandi ka nee: <Boro kaŋ na nga wandoo fay m'a noo fay-kaddaasu.>‡ ³² Amma agay, ay ga war bayrandi kaŋ boro kul kaŋ ga nga wandoo fay, nda man'ti woyoo mma izefututaray tee, bora na woyoo daŋ zinaa ra. Boro mo kaŋ na woy hiiji kaŋ kurjoo n'a fay na zina tee.»

Žeeyan šennoo

³³ «War maa koyne kaŋ a harandi boro jinawey se ka nee: <Masi žee taari ga, amma meefurey kaŋ n'n'i zaa ni Koyoo maajoo ga, m'i kaa.>§ ³⁴ Amma agay, ay ga war bayrandi kaŋ war masi žee kul. War masi žee nda beenaa, zama nga ti Irkoy kokoy gorodogoo. ³⁵ War masi žee nda laboo, zama nga ti nga cee jisidogoo. War masi žee nda Žerizalem, zama nga ti Kokoy beeroo koyraa. ³⁶ Masi žee nda ni boŋoo, zama n'si hin ka ba hinbiri-ize folloku kaarayandi wala k'a bibandi. ³⁷ War meešennoo ra, nda war nee ayyo, a ma tee ayyo, nda war nee kalaa, a ma tee kalaa. Šenni kaŋ tonton woo ga mana hun kala boro laalaa do kaŋ ti Ibilisi.»

Faasayan šennoo

(Luka 6.29–30)

---

‡ 5:31 5.31 Alhukumoo 24.1–4. § 5:33 5.33 Sargarey 19.12; Kabuyaney 30.3; Alhukumoo 23.22–24.

38 «War maa kaŋ a harandi ka nee: <Moo no ma moo bana, hiŋe no ma hiŋe bana.>* 39 Amma agay, ay ga war bayrandi, war masi faasa war boŋ se boro laala jine. Nda boro na ni saŋ ni garbe henna ga, ma affaa mo šerre a se. 40 Nda boro ga baa nga ma ni cee hinoo do ka ni kaayoo taa, ni burmusoo mo naŋ a se. 41 Nda boro ga ni gaabi ma kilomeetar foo dira nga bande, a tee a se kilomeetar hinka. 42 Boro kaŋ na ni ŋaaray, m'a noo. Boro kaŋ ga baa nga ma garaw ni ga, masi wanji a se.»

Wa baa war iberey
(Luka 6.27-28, 32-36)

43 «War maa kaŋ a harandi ka nee: <Ma baa ni cinaa†, ma konna ni iberoo.> 44 Amma agay, ay ga war bayrandi, wa baa war iberey, wa Irkoy ŋaaray wey kaŋ ga war gurzugay se, 45 hala war ma tee ize war Baaba Irkoy kaŋ goo beenaa ra se, zama a ga nga waynaa fattandi boro laaley nda ihenney se, a ga ncirŋi kaŋandi boro šerrantey nda wey kaŋ si šerre se. 46 Nda war si baa kala war baakey, macin ti tiyaaboo kaŋ war ga duu a? Man'ti woo da no, ba alkaasidiikey g'a tee wala? 47 Nda war si boro foo kala war armey, macin ti haya beeroo kaŋ war n'a tee? Kutakey hunday nka si woo tee wala? 48 War, war ma tee boroyaŋ kaŋ tee ka timme sanda takaa kaŋ nda war Baaba Irkoy kaŋ goo beenaa ra ga timme.»

---

* 5:38 5.38 Fattaroo 21.24; Sargarey 24.20; Alhukumoo 19.21.

† 5:43 5.43 Sargarey 19.18.

6

Sargari nooyan talkey se šennoo

¹ «Wa war boŋ hawgay, war masi cebe borey se kaŋ boro šerranteyan ti war. Nda war na woo tee, war si duu sufuray war Baaba Irkoy do kaŋ goo beenaa ra. ² Nda n'ga sargari noo, masi laati beeri kar ni jine, sanda takaa kaŋ almunafikey g'a tee margahugey nda lolawey ra hala borey ma ngi beerandi. Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, i duu ngi sufuraa ka ben. ³ Amma nda n'ga sargari noo, ni kabe laalaa masi bay hayaa kaŋ ni kabe hennaa goo m'a tee, ⁴ hala ni sargaroo ma tee sutura ra, de ni Baaba Irkoy kaŋ ga dii sutura ra ga ni bana.»

Irkoy ŋaarayyan šennoo (Luka 11.2-4)

⁵ «Nda war ga Irkoy ŋaaray, war masi tee almunafikey cine kaŋ ga baa ngi ma tun ka kay margahugey ra nda lolawey kanjey ga ka Irkoy ŋaaray hala borey ma dii ngi. Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, i duu ngi sufuraa ka ben. ⁶ Amma nda n'ga Irkoy ŋaaray, huru ni hugoo kunehere, ma miŋoo daabu, ma ni Baaba Irkoy ŋaaray sutura ra, de ni Baaba Irkoy kaŋ ga dii sutura ra ga ni bana. ⁷ Nda war ga Irkoy ŋaaray, war masi šenney doori cere boŋ sanda kutakey takaa. I ga hongu kaŋ ngi šenni boobey haryanoo se, ngi ŋaarayroo ga taandi. ⁸ War masi hima nda ey, zama war Baaba Irkoy ga haya bay kaŋ ga war ga too, za war man'a ŋaaray. ⁹ War, takaa ne kaŋ nda war ma Irkoy ŋaaray:
 <Ir Baaba Irkoy kaŋ goo beenaa ra,

yala ni maapoo ma zandi sanda henanante,
¹⁰ ni Laamaa ma kaa,
 ni ibaayoo ma tee laboo ga sanda beenaa takaa.
¹¹ Ir noo ir hō zaaroo meehunaa.
¹² Ir alhakey yaafa ir se,
 sanda takaa kaŋ nda ir, ir ga yaafa borey se kaŋ
 n'ir toope.

¹³ Masi naŋ ir ma siyandi ka kaŋ zunubu ra,
 amma ir hallasi boro laalaa ra kaŋ ti Ibilisi.>

¹⁴ Nda war na borey laybey yaafa i se, war
 Baaba Irkoy kaŋ goo beenaa ra mo ga yaafa war
 se. ¹⁵ Amma nda war mana yaafa borey se, war
 Baaba Irkoy mo si war laybey yaafa war se.»

Meehawyan šennoo

¹⁶ «Waati kaŋ war ga meehaw, war masi hima
 nda almunafikey kaŋ ga ngi boŋ haŋ ka ngi
 ndumey daŋ cere ra, ka cebe borey se kaŋ ngi ga
 meehaw. Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, i duu
 ngi sufuraa ka ben. ¹⁷ Amma ni, waati kaŋ n'ga
 meehaw, turaari daŋ ni boŋoo ga, ma ni ndumoo
 jumay, ¹⁸ hala a masi tee sanda borey se n'goo
 ma meehaw, amma meehaw ni Baaba Irkoy se
 kaŋ goo sutura ra. De ni Baaba Irkoy kaŋ ga dii
 sutura ra ga ni bana.»

Alman cimoo *(Luka 12.33-34)*

¹⁹ «War masi alman marga aduppa kaŋ ra dusu
 nda guuruboosu g'a halaci, de mo kaŋ ra zayey
 ga kayra k'a zay. ²⁰ Amma wa alman marga
 beenaa kaŋ ra dusu nda guuruboosu s'a halaci,
 de kaŋ ra zayey si kayra, i si zay. ²¹ Zama nongoo
 kaŋ ra ni almaanoo goo, nga ra ni binoo goo.»

Moo ti gaaham fitillaa
(Luka 11.34–36)

²² «Moo ti gaaham fitillaa. Nda ni moɓoo ga boori, ni gaahamoo kul goo gaay ra. ²³ Amma nda a ga laala, ni gaahamoo kul goo kubay ra. Nda gaayoo kaɗ goo ni ra tee kubay, de kubaa, cin no a ga ti a!»

Irkoy wala nooru?
(Luka 16.13)

²⁴ «Boro sii no kaɗ ga hin ka goy gaakoy hinka se. A mma konna affaa ka baa affaa wala a ma denji affaa ga ka donda affaa. War si hin ka tee tam Irkoy se, war ma tee tam nooru se.»

War masi huzun
(Luka 12.22–32)

²⁵ «Woo se ay ga war bayrandi kaɗ war masi huzun war hunaroo se nda woo kaɗ war g'a ɗaa, [wala woo kaɗ war g'a haɗ], wala war gaahamoo se, woo kaɗ nda war ga daabu. Hundi mana bisa ɗaayan, gaaham mana bisa bankaaray wala? ²⁶ Wa cirawey guna: i si duma, i si hegay, i si taasuu fanji, amma war Baaba Irkoy kaɗ goo beena ra g'i ɗandi, de war, war mana bisa ey wala? ²⁷ War ra, may ti bora kaɗ nga alhuzunoo ga kate a ma hin ka ba alwaati kayna tonton nga aloomuroo ga?

²⁸ Adiŝi cin se war ga huzun nda bankaaray? Wa faarey kutukuryey guna takaa kaɗ nda i ga zay. I si taabi, i si haabu bii. ²⁹ Ay ga war bayrandi kaɗ Sulaymaana nda nga daržaa kul, a mana bankaaray daɗ ka too ngi affoo. ³⁰ Nda faari suboo kaɗ hõ a ga bara, suba a ga

warrandi alforonoo ra, Irkoy g'a bankaaray nda takaa woo, taka foo nda a si war bankaaray, naanaykaccukoyney? ³¹ War masi alhuzun ka nee: <Macin no ir g'a ŋaa?> wala: <Macin no ir g'a haŋ?> wala: <Macin nda ir ga bankaaray?> ³² Zama hayey wey kul, kutakey no m'i ceeci. War Baaba Irkoy kaŋ goo beenaa ra ga bay kaŋ war ga too i ga. ³³ Haya jinaa kaŋ war ga hima k'a ceeci man'ti kala [Irkoy] Laamaa nda nga šerretaraa, de hayey wey mo kul ga tontonandi war se. ³⁴ War masi huzun nda suba. Suba ga alhuzun nga boŋ se. Zaari foo kul nda nga farayanoo.»

7

War masi war ciney ciiti (Luka 6.37–38, 41–42)

¹ «War masi boro ciiti, nga ra war si ciitandi, ² zama takaa kaŋ nda war ga ciiti, nga nda war ga ciitandi, de mo takaa kaŋ nda war ga neeši, nga nda i ga neeši war se. ³ Cin se n'ga dii subu-izoo kaŋ goo ni armaa moŋoo ra, amma n'si maate bundoo kaŋ goo ni moŋoo ra? ⁴ Wala mo, taka foo nda n'ga nee ni armaa se: <Naŋ ya subu-izoo kaa kaŋ goo ni moŋoo ra>, ka gar, nga ne bundu bara ni moŋoo ra. ⁵ Almunafikoo, bundoo kaa ni moŋoo ra jina, waatoo din n'ga dii boryo ka subu-izoo kaa ni armaa moŋoo ra.

⁶ War masi haya henanantey noo hanšey se, i masi koy bere war ga ka war kottu. War masi war alyakuutey daŋ nbirŋawey jine, i masi koy i taama nda ngi cewey.»

*Isa na nga taalibey cawandi Irkoy njaarayyan
(Luka 11.9–13; 6.31)*

⁷ «Wa Irkoy njaaray, a ga war noo, wa ceeci, war ga duu, wa kara-kara, a ga feera war se.

⁸ Zama boro kul kan njaaray, i g'a noo, boro kan ceeci ga duu, de mo i ga feera boro kan kara-kara se. ⁹ War ra, may ti boraa kan, nda izoo n'a wiri takula, a g'a noo tondi?

¹⁰ Wala nda a n'a wiri hamiisa, a g'a noo gondi hamiisaa dogoo ra?

¹¹ Nda war kan ga laala ga wan ka war izey noo haya hennayan, taka foo nda war Baaba Irkoy kan goo beenaa ra si haya hennayan noo boro kan g'a njaaray se?

¹² Haya kul kan war ga baa borey m'a tee war se, war mo ma nga cine tee i se, zama woo ti hayaa kan ašariyaa nda annabey n'a har.»

*Hugu mee kaccaa
(Luka 13.24)*

¹³ «Wa huru nda hugu mee kaccaa, zama hugoo mijoo ga yilwa, fonda ga hay kan ga koy halaciyanoo here, de boro booboo goo no kan ga huru nda a. ¹⁴ Amma hugoo mijoo ga kacca, fonda ga šiita kan ga koy hunayan here, de boro kaynayan no ma duu a.»

*Taari annabey
(Matiyu 12.33–35; Luka 6.43–44)*

¹⁵ «Wa war bon hawgay taari annabey ga. I ga kaa war ga sanda feejiyan, amma ngi kuneheroo man'ti kala ganjihanši futuyan. ¹⁶ Ngi teegoyey nda war g'i bay. Boro ga alaneb-ize hegay karjinaa ga wala, jeejay ga duwandi ngorfupaa ga wala?

17 Takaa woo no, tuuri henna kul, ize henna no a ga hay, amma tuuri futu, ize laalayan no a ga hay. 18 Tuuri henna si hin ka ize laalayan hay, tuuri futu si hin ka ize hennayan hay. 19 Tuuri kul kan si ize henna hay, ga dunbandi ka warrandi nuune ra. 20 Adiši ngi teegoyey nda war g'i bay.»

Hayaa kan n'g'a har no m'a tee

(Luka 6.46; 13.25-27)

21 «Man'ti boro kul kan ga nee ya ne: <Ay Koyoo, ay Koyoo>, nga no ma huru beenaa Laamaa ra, amma boraan kan g'ay Baaba Irkoy kan goo beenaa ra ibaayoo tee no ma huru a ra. 22 Boro booboyan, hanoo din, i ga nee ya ne: <Ir Koyoo, ir Koyoo, man'ti ni maapoo nda ir na hayey har kan ga kaa ka tee, man'ti ni maapoo nda ir na ganjey gaaray, man'ti ni maapoo nda ir na kayfiyan tee?> 23 Waatoo din ay g'i bayrandi ka nee i se: <Ya na bay ka war bay. Wa mooru ay ga, goy futu teekey!>»

Hugu cinayan dumi hinkaa

(Luka 6.47-49)

24 «Boro kul kan maa ay šenney, de a g'i ka goy, ga hima nda lakkalkoyni kan na nga hugoo cin tondi bon, 25 ncirpi kan, isa kabey haroo dandi, hewoo hēe. I na hugoo kar, amma a mana kan, zama tondi bon a cinandi. 26 Amma boro kul kan maa ay šenney, de a man'i ka goy, ga hima nda aru lakkal janante kan na nga hugoo cin labutaasi bon, 27 ncirpi kan, isa kabey haroo dandi, hewoo hēe. I na hugoo kar. Hugoo kan, kanyan beeri.»

Isa hinoo
(Marku 1.22; Luka 4.32)

²⁸ Waatoo kaŋ Isa na ŧenney wey har ka ben, nga cawandiyanoo tee jamaa se boŋhaway, ²⁹ zama a mm'i cawandi sanda boro kaŋ goo nda hini k'i juwal kaŋ man'ti ngi Citaaboo baykey takaa.

8

Isa na jiraykoyni noo baani
(Marku 1.40–45; Luka 5.12–16)

¹ Waatoo kaŋ Isa zunbu tondi hondoo boŋ, alžama beeri hanga a bande. ² Jiraykoyni foo ne ka man a ka sujudu jinoo ra ka nee: «Ay Koyoo, nda n'baa, n'ga hin k'ay noo baani hala ya duu ka henan.» ³ Isa na nga kaboo ŧerre k'a taaru ka nee a se: «Ay yadda, henan!» Dogoo din da jiraa ben a ga, a henan. ⁴ Isa nee a se: «Gaabandi mas'a har boro kul se. Amma ma koy ni boŋ cebe sargari juwalkaa se jina, ma sargaroo kaa kaŋ nda Musa na ni yaamar, hala ni duubaaniyanoo ma tee i se seedetaray.»

Isa na jalakoyni tamoo noo baani
(Luka 7.1–10)

⁵ Waatoo kaŋ Isa ga huru Kaparnahum, jalakoyni foo man a k'a suurandi ⁶ ka nee a se: «Ay Koyoo, ay tamoo goo ma kani hugey, jere faa buu, a ga hanse ka maray.» ⁷ Isa nee a se: «Ay ga koy, ay g'a noo baani.» ⁸ Jalakoynoo zaabi ka nee: «Ay Koyoo, ay si hima nda ma huru ay hugoo ra, amma kalima foo hinne har, de ay tamoo ga duu baani. ⁹ Zama agay hunday goo jineboroyan

hinoo cire. Agay mo goo nda soojeyan kan goo ay hinoo cire. Nda ay nee woo se: <Koy>, a ga koy, nda ay nee affoo se: <Kaa>, a ga kaa. Nda ay nee ay tamoo se: <Woo tee>, a g'a tee.» ¹⁰ Kan Isa maa woo, a kan a se, de a nee nga hangakey se: «Cimoo ne kan ay g'a har war se, Izirayel ra, ya na dii boro kul ra naanay kan ga too woo. ¹¹ Ay g'a har war se kan boro booboyan ga hun dandi nda dangay ka kaa ka goro ganda ka nja Ibrahim, nda Isiyaka, nda Yakuba bande beenaa Laamaa ra. ¹² Amma Laamaa izey ga warrandi taray, taray kubaa ra. No din ra hēeni nda hipekaamayan ga tee.» ¹³ Woo banda ga, Isa nee jalakoynoo se: «Koy ni hugoo do, hayaa kan n'naanay a ma teendi ma ne.» Waatoo din da, jalakoynoo tamoo duu baani.

*Isa na wircikoyni dumi boobo noo baani
(Marku 1.29–34; Luka 4.38–41)*

¹⁴ Isa koy Piyer hugoo do. A gar wandoo naa ga kani, gaaham konni wirci bara a ga. ¹⁵ A na kaboo taaru, de gaaham konnoo ben a ga, dogoo din da woyoo tun nga bon ga k'a alhaadimay.

¹⁶ Waatoo kan cijinoo too, i kate a do boro booboyan kan ra ganjiyan goo. A na kalima foo har ka ganjey gaaray, de a na wircikoyney kul noo baani, ¹⁷ hala šennoo kan annabi Ezayi dontandi a m'a har ma tabati, a nee:

«Nga, a n'ir borojeretaraway zaa,
a n'ir wircey jeeje nga ga.»*

---

* **8:17** 8.17 Ezayi 53.4.

*Boro kaŋ ga baa nga ma hanga Isa
(Luka 9.57-62)*

¹⁸ Isa dii kaŋ alžama beeri ga nga kuubi ka nga bere. A yaamar kaŋ nga nda nga taalibey ma koy haroo boŋ faa ga. ¹⁹ Citaaboo baykaw foo man a ka nee a se: «Alfagaa, ay ga hanga ni bande nongu kul kaŋ ra n'ga koy.» ²⁰ Isa nee a se: «Nzungey goo nda guusu, cirawey goo nda teji, amma Bora a kaŋ tee Adamize sii nda nongu kaŋ ra a ga nga boŋoo kanandi.» ²¹ [Nga] taalibey affoo nee a se: «Ay Koyoo, naŋ ya koy ay baaba sutura jina.» ²² Amma Isa nee a se: «Hanga agay, de ma naŋ bukawey ma ngi bukawey sutura.»

*Isa na hewoo kayandi
(Marku 4.35-41; Luka 8.22-25)*

²³ Isa huru harihiyoo ra, de nga taalibey hanga a. ²⁴ Hew beeri ne ka tun isabangoo boŋ hala nongu kaŋ ra bondawey na hiyoo daabu. Isa goo ma jirbi. ²⁵ Taalibey man a k'a tunandi ka nee a se: «Ir Koyoo, faaba ir ga, ir ga halaci!» ²⁶ A nee i se: «Macin se war ga arkubu, naanaykaccukoyney?» Woo banda ga, a tun, a zahã hewoo nda isabangoo ga, de nongoo kul tee sōy. ²⁷ Borey boŋey haw, de i hãa ka nee: «Boro dumi foo ti woo kaŋ ba hewoo nda isabangoo ga hayaa tee kaŋ a n'a har?»

*Isa na ganjey gaaray k'i kaa aruyan ra
(Marku 5.1-20; Luka 8.26-39)*

²⁸ Waatoo kaŋ Isa too haroo boŋ faa ga, Gadara koyraa borey laamaa ra, aru hinka kaŋ ra ganjiyan goo fatta saarawey ra k'a kubay. Ngɪ laalayanoo se boro kul si hin ka bisa nda fondaa

din. ²⁹ Ngi ne ma kaati ka nee: «Macin k'ir nda ni marga, Irkoy Iz'aroo? Ni nka kaa k'ir zarabi za waatoo mana too?» ³⁰ A gar, ngi se nongu mooro ra, nbirɲa booboyaŋ goo ma kur. ³¹ Ganjey na Isa suurandi ka nee: «Nda n'g'ir gaaray, ir sanba nbirɲa boobaa woo ra.» ³² A nee i se: «Wa koy!» I fatta ka koy nbirɲawey ra. Nga ne, nbirɲawey kul hun tondi hondoo jesoo ga beene ka isabangoo gaarandi, i buu haroo ra. ³³ Borey kaŋ g'i kur zuru, de i koy koyraa ra ka alhabaroo kul filla, nda takaa kaŋ borey kaŋ ra ganjey cindi ti a. ³⁴ Koyraa kul ne ka fatta ka Isa kubay. Kaŋ i dii a, i n'a wiri a ga a ma hun ngi gandaa ra.

9

Isa na bongu noo baani

(Marku 2.1-12; Luka 5.17-26)

¹ Isa huru harihii foo ra ka deŋ ka koy nga koyraa* ra. ² Boroyaŋ ne ka kate a do bongu foo kaŋ ga kani balankar ra. Isa dii ngi naanaa, a nee bongoo se: «Bine tee, ay izoo, ni zunubey yaafandi.» ³ Nga ne, Citaaboo baykaw fooyaŋ nee ngi biney ra: «Woo mma Irkoy wow.» ⁴ Isa dii ngi anniyawey, a nee: «Macin se miile futuyaŋ goo war biney ra? ⁵ Affoo no ma faala, ka nee: <Ni zunubey yaafandi> wala ka nee: <Tun ka dira>? ⁶ Sohō kala war ma bay kaŋ Bora a kaŋ tee Adamize goo nda hini adupɲa ra ka boro zunubey yaafa.» Woo banda ga, a nee bongoo se: «Tun ka ni balankaroo zaa, ma koy ni hugoo

* **9:1** 9.1 Koyraa ti Kaparnahum.

do.» ⁷ A tun ka koy nga hugoo do. ⁸ Kaŋ alžamaa dii woo, i hunbur, de i ga lřkoy beerandi kaŋ na adamizey noo hinoo woo cine.

Isa ciya Matiyu se a ma hanga nga bande
(Marku 2.13–17; Luka 5.27–32)

⁹ Kaŋ Isa ga hun no din, a dii boro foo kaŋ maapoo ti Matiyu† ga goro alkaasidiikey goydogoo ra. A nee a se: «Hanga agay.» Matiyu tun, a hanga a bande. ¹⁰ Waatoo kaŋ Isa koy goro ņaadogoo ra, Matiyu hugoo ra, nga ne, alkaasidiikaw nda zunubu teekaw booboyaŋ kaa ka goro no din, Isa nda nga taalibey bande. ¹¹ Kaŋ Fariziyeney dii woo, i nee nga taalibey se: «Cin se war alfagaa ga ņaa alkaasidiikey nda zunubu teekey bande?» ¹² Isa maa ņennoo, a nee: «Man'ti borey kaŋ ga saabu no ma too lotokor ga, wircikoyney no ma too a ga. ¹³ Wa ņennoo koroo hongu kaŋ ga nee: <Hinnari no ma kan ya ne, man'ti sargariyaŋ.>‡ Zama ya na kaa ka boro ņerrantey cee, zunubantey no ay g'i cee.»

Ižeena nda itaaga si koy cere bande
(Marku 2.18–22; Luka 5.33–39)

¹⁴ Waatoo din ra, Yehiya taalibey man Isa ka nee a se: «Macin se ir nda Fariziyeney ga meehaw [cee boobo], amma ni taalibey si meehaw?» ¹⁵ Isa nee i se: «Taka foo nda aruhiiji taaga nda nga cerey goo hiijaa hugoo ra, de cerey ga ngi biney kankam? Hanyaŋ ga kaa kaŋ aruhijoo ga zandi, waatoo din i ga meehaw.

† **9:9** 9.9 Matiyu da se i ga nee Lewi, Marku 2.14nda Luka 5.27ra.

‡ **9:13** 9.13 Oze 6.6.

16 Boro kul si šukka dunba taaga ka darbay žeena baka. Nda a teendi mo, šukka kaŋ daŋandi ga ižeena dogu, de nga hinoo kottoo ga jaase ijinaa. 17 Alaneb hari moora taaga si huru hunbar žeenayan ra. Nda a teendi mo, hunbarey ga bagu. Alaneb haroo mun, hunbarey mursu. Adiši alaneb hari taaga si huru kala hunbar taagayan ra, nga ra ihinkaa kul ga duu aloomur.»

Boŋkoyni foo ize woyoo nda woyoo kaŋ tuku Isa bankaaraa ga

(Marku 5.21–43; Luka 8.40–56)

18 Isa goo ma šenney wey har borey se kaŋ boŋkoyni foo ne ka kaa ka sujudu jinoo ra ka nee: «Ay ize woyoo faati sohõ da, kaa ka ni kaboo fur a ga, de a ga huna.» 19 Isa tun ka hanga a, nga nda nga taalibey.

20 Woy foo ne kaŋ jiiri woy cindi hinka (12) kuri ga mun a bande, a man Isa nda banda here ka tuku nga bankaaraa mipoo ga. 21 A nka nee nga boŋ se: «Jalla, nda ya nka tuku hinne nga bankaaraa ga, ay ga hallasi.» 22 Isa bere, a dii woyoo, a nee: «Bine tee, ay izoo, ni naanaa na ni hallasi.» Za alwaatoo din da woyoo hallasi.

23 Waatoo kaŋ Isa too boŋkoynoo hugoo do, de a dii laatikarkey nda alžamaa kaŋ goo ma niimijaama cere ra, 24 a nee: «Wa fatta, zankawoyoo mana buu, a mma jirbi.» I n'a kašikaši.

25 Waatoo kaŋ i na jamaa fattandi, a huru, a na zankawoyoo dii nda kaboo, de a tun. 26 Šennoo huru gandaa din kul ra.

Isa na danaw hinka moŋey feeri

²⁷ Kaŋ Isa hun no din ka koy, danaw hinka hanga a ka kaati ka nee: «Hinna ir ga, Dawda Haamaa!» ²⁸ Waatoo kaŋ a too hugey, danawey man a. Isa nee i se: «War ga naanay kaŋ ay ga hin ka woo tee?» I nee a se: «Ayyo, ir Koyoo.» ²⁹ Woo banda ga, a tuku money do ka nee: «A ma tee sanda war naanaa.» ³⁰ Ngi money feera. Isa gaabandi i ga kaŋ i ma hawgay boro kul masi bay. ³¹ Amma za i fatta, i na maanoo daŋ gandaa din kul ra.

Isa na benbaw šelaŋandi
(*Matiyu 12.22–24; Luka 11.14–15*)

³² I nka koy kaŋ, nga ne, i kate Isa do benbaw aru foo kaŋ ra ganji goo. ³³ Ganjoo gaarayandi, benbaa šelaŋ. Jamaa boŋhaway, de i nee: «Abada woo cine mana bay ka tee Izirayel ra.» ³⁴ Amma Fariziyeney nee: «Ganjey boŋkoynoo nda a ga ganjey gaaray.»

Isa tamalla alžamaa se

³⁵ Isa dira koyrawey nda koyra kanbey kul bande, a ga cawandi margahugey ra, a ga LaamaaAlhabar Boryaa waazu. A ga wirci kul nda dori kul noo baani. ³⁶ Kaŋ a dii alžamaa, a tamalla a se, zama i fara, biney hun sanda feejiyaŋ kaŋ sii nda kurkaw. ³⁷ A nee nga taalibey se: «Hegaa ga beeri, amma goykey si boobo. ³⁸ Adiši wa hegaa Koyoo ŋaaray a ma goykawyaŋ sanba nga hegaa ra.»

10

Isa na diyaw woy cindi hinka (12) suuba (Marku 3.13-19; Luka 6.12-16)

¹ Woo banda ga, Isa na nga taalibi woy cindi hinkaa (12) cee k'i noo hini i ma ganjey gaaray, i ma wirci dumi kul nda dori dumi kul noo baani. ² Diyaw woy cindi hinkaa (12) maajey ne: ijinaa ti Simon kan se i ga nee Piyer, nda nga armaa Andere, nda Žak Zebede izoo, nda nga armaa Yehiya, ³ nda Filip, nda Bartelemi, nda Toma, nda Matiyu kan ti alkaasidiikaa, Žak kan ti Alfe iz'aroo, nda Tade, ⁴ nda Simon kan ti Kanani boraa, nda Žudas Iskariyot kan ti boraa kan g'a nondi.

Isa na nga diyaw woy cindi hinkaa (12) sanba (Marku 6.7-13; Luka 9.1-6)

⁵ Wey ti aru woy cindi hinkaa (12) kan Isa n'i sanba k'i yaamar ka nee: «War masi koy dumey kan man'ti Alyahuudu fondaa here, war masi huru koyra ra kan ti Samari borey wane, ⁶ wa koy Izirayel hugoo feeji derantey here. ⁷ Nda war koy, wa waazu ka nee: <Beenaa Laamaa man.> ⁸ War ma kate wircikoyney se baani, war ma bukawey hunandi, war ma jiraykoyney henanandi, war ma ganjey gaaray. War duu a yaada, war ma noo yaada. ⁹ War masi wura, wala nzorfu kaaray, wala nooru zaa war gamahawey ra. ¹⁰ War masi bolbol, wala darbay hinka, wala taami, wala gobu ceeci diraa se, zama goykaw ga hima nda woo kan a g'a ŋaa.

¹¹ Koyra wala koyra kanbe kul kan ra war huru, wa alhabar ceeci wala boroyan goo no kan

ga hin ka war zumandi. War ma cindi no din hala waati kaŋ war ga koy. ¹² Nda war huru hugoo ra, war ma foo ka nee: <Alaafiyaa ma kaa war ga!> ¹³ Nda hugoo borey na war zumandi, yala war alaafiyaa ma kani i ga. Amma nda i mana war zumandi, yala war alaafiyaa ma yee war ga. ¹⁴ Waati kaŋ i wanji ka war zumandi, i wanji ka haŋajer war ůenney se, wa hun hugoo din ra, wala koyraa din ra, war ma kusaa kokobu k'a kaa war cewey ga. ¹⁵ Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se kaŋ kayandoo hane, Sodom nda Gomor gandaa gurzugaa ga kacca nda koyraa din wanoo.»

Gurzugawey kaŋ ga kaa

(Marku 13.9-13; Luka 12.11-12; 21.12-17)

¹⁶ «Nga ne, agay, ay ga war sanba sanda feejiyaŋ kaŋ ga koy ganjihanůiyaŋ game. War ma lakkal daŋ sanda gondi, war ma war boŋ yeeti ganda sanda tuuzun. ¹⁷ Wa hawgay adamizey ga, i ga war nondi alkaaley se, i ga war barzu ngi margahugey ra. ¹⁸ I ga war ka koy gofornerey nda kokoyey jine agay maaganda se, hala a ma tee seedetaray ngi nda dumiyaŋ se. ¹⁹ Amma waati kaŋ i na war nondi, war masi alhuzun nda takaa kaŋ nda war ga ůelaŋ wala hayaa kaŋ war g'a har. Hayaa kaŋ war ga hima k'a har, ga nondi war se waatoo din da, ²⁰ zama man'ti war no ma ůelaŋ, war Baaba Irkoy Hundoo no ma ůelaŋ war ra.

²¹ Arma ga nga armaa noo i m'a wii, baaba ga nga izoo noo i m'a wii. Zankeŋ ga ture ngi baabey ga k'i noo i ma wiiyandi. ²² Borey kul ga

konna war ay maapoo maaganda se, amma boro kaŋ gaabandi hala benantaa ga, a ga hallasi.

²³ Waati kaŋ i na war gurzugay koyra foo ra, wa zuru ka koy affoo ra. Zama cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, war si Izirayel koyrawey kul dira ka ben Bora a kaŋ tee Adamize mana kaa.

²⁴ Taalibi si bisa nga alfagaa, tam si bisa nga koyoo. ²⁵ A wasa taalibi se a ma tee sanda nga alfagaa, tam ma tee sanda nga koyoo. Nda i nee hugoo koyoo se Belzebil*, hugoo borey i g'i noo maa kaŋ jaase woo.»

May no boro ga hima ka hunbur a?

(Luka 12.2-7)

²⁶ «War masi hunbur ey, zama haya tugante sii no kaŋ si kaa ka bangay, sirri sii no kaŋ si kaa ka bayrandi. ²⁷ Woo kaŋ ay g'a har war se kubaa ra, w'a har gaayoo ra. Woo kaŋ war haŋaa maar'a, w'a fee soorawey boŋ. ²⁸ War masi hunbur borey kaŋ ga boro kunturoo wii, amma i si hin ka hundi wii. Amma wa hunbur bora a kaŋ ga hin ka hundi nda kunturu kul halaci žahannam.

²⁹ Takirya hinka si neerandi kala tamma foo wala? Woo kul, ba affoo si kaŋ ganda nda man'ti Irkoy ibaayoo no. ³⁰ Koyne mo ba war boŋ hinbirey, i kul kabandi. ³¹ Adiŋi war masi hunbur, takirya boobo cere ra, war bisa ey.»

Ka yadda wala ka wanji Isa ga

(Luka 12.8-9)

³² «Woo se boro kul kaŋ nee nga goo ay mayraa ra adamizey jine, agay mo ga nee ay Baaba Irkoy

---

* **10:25** 10.25 Belzebil, Ibilisi maa foo no.

kaŋ goo beenaa ra jine kaŋ bora a din goo ay mayraa ra. ³³ Amma, boro kaŋ n'ay yankar adamizey jine, agay mo g'a yankar ay Baaba Irkoy do kaŋ goo beenaa ra.»

Borey ga dunbu Isa maaganda se
(Luka 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ «War masi hongu kaŋ alaafiyaa no ay kate adunna ra, man'ti alaafiyaa no ay kate a, takuba no ay kate a. ³⁵ Zama ya nka kaa ka aru nda baaboo fay, ka ize woy nda jaŋoo fay, ka iz'aru wande nda nga nzura woyoo fay. ³⁶ De mo adamize hugoo borey no ma tee nga iberey.

³⁷ Boro kaŋ baa nga baaba wala nga jaa ka bisa agay si hima nda agay. Boro kaŋ baa nga iz'aroo wala nga ize woyoo ka bisa agay si hima nda agay. ³⁸ Boro kaŋ mana nga kanjandibundoo zaa† ka hanga ay bande si hima nda agay. ³⁹ Boro kaŋ ga baa nga ma duu nga hundoo g'a mursu, boro kaŋ ga nga hundoo mursandi ay maaganda se ga duu a.»

Sufuray šennoo
(Marku 9.41)

⁴⁰ «Boro kaŋ yadda ka war dii, agay ga a yadda. Boro kaŋ yadda ay ga, bora a kaŋ n'ay sanba ga a yadda. ⁴¹ Boro kaŋ yadda ka annabi dii nga annabitaraa dogoo ra, ga duu annabi sufuray. Boro kaŋ yadda ka boro šerrante dii nga šerretaraa dogoo ra, ga duu boro šerrante sufuray. ⁴² Boro kul kaŋ na boro kaccey wey

---

† **10:38** 10.38 Boro ma nga kanjandibundoo zaa man'ti kala boro ma yadda ka nga hundoo noo sanda takaa kaŋ nda Isa na nga wanoo noo.

affoo haṅandi hari yaynaa poti foo haya kaṅ se ay taalibi no, cimoo ne kaṅ ay g'a har war se, nga sufuraa si dere.»

11

Yehiya kaṅ ti batizekaa dontokey (Luka 7.18–35)

¹ Waatoo kaṅ Isa na nga yaamarey noo nga taalibi woy cindi hinkaa (12) se ka ben, a hun no din ka koy cawandi, ka waazu gandaa koyrawey ra.

² Yehiya goo kasaa ra kaṅ a maa Almasihu teegoyey. A na nga taalibey sanba, ³ i ma nee a se: «Ni ti bora kaṅ ga hima ka kaa wala man'ti ni no, ir ma boro tana batu?» ⁴ Isa n'i zaabi ka nee: «Wa koy hayey filla Yehiya se kaṅ war maar'ey war dii ey kaṅ ti: ⁵ danawey dii, bongey dira, jiraykoyney duu baani, lutey maa, bukawey tun, misikiiney maa Alhabar Boryaa. ⁶ Bora ga duu gomni kaṅ si naanay naṅ ay sabbu se.»

Isa šelan Yehiya kaṅ ti batizekaa ga (Luka 7.24–35; 16.16)

⁷ Kaṅ dontokey koy, Isa šelan jamaa se Yehiya ga ka nee: «Macin no war koy a guna saajoo ra? Kakaaru kaṅ hewoo g'a zinji-zinji wala? ⁸ Adiši macin no war koy a guna? Boro kaṅ ga bankaaray hennayan goo wala? Nga ne, borey kaṅ ga bankaaray hennayan goo sii kala kokoyey hugey ra. ⁹ Adiši macin no war koy a guna? Annabi wala? Ay ga war bayrandi kaṅ a bisa annabi. ¹⁰ Nga ga a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Nga ne, agay, ay g'ay dontokaa sanba ni jine

hala a ma ni fondaa hanse kanj goo ni jine.)*

¹¹ Cimoo ne kanj ay g'a har war se, woyhay-ize mana tee kanj ga bisa Yehiya kanj ti batizekaa. Amma beenaa Laamaa borey kul ikaccaa ga bisa a. ¹² M'a dii Yehiya kanj ti batizekaa waatoo ga hala hõ beenaa Laamaa goo gaabi cire, gaabikoyney no m'a kom. ¹³ Zama annabey kul nda aşariyaa šelanj a ga ka koy hala Yehiya waatoo ga. ¹⁴ Nda war ga baa war ma yadda, nga ti Ilyasu kanj ga hima ka kaa. ¹⁵ Boro kanj goo nda hanja ma hanjajer!

¹⁶ May nda ay ga zamanoo woo borey sawandi? I si hima nda kala zankayanj kanj ga goro farrey ra, i ga kaati cere ga ¹⁷ ka nee: <Ir na laati kar war se, war mana gan, ir na binehēenay dooniyanj tee, war mana yooyo.> ¹⁸ Yehiya kaa, a si ŋaa a si hanj, i nee: <Ganji bara a ra.> ¹⁹ Bora a kanj tee Adamize kaa, a ga ŋaa a ga hanj, i nee: <Ŋaabagante nda harifutu hanj kaw no, alkaasidikey nda zunubu teekey ceroo no.> Amma Irkoy teegoyey no ma cebe kanj nga lakkaloo ga šerre.»

Koyrayanj kanj wanji ka tuubi

(Luka 10.13-15)

²⁰ Woo banda ga, Isa sintin ka citi koyrawey ga kanj ra nga kayfey jere beeroo teendi, zama i mana tuubi. ²¹ A nee: «Ni bone, Korazin! Ni bone, Betsayda! Zama nda a gar kayfey kanj teendi war game nka teendi Tir nda Sidonj ra, i gay i na saaku danj ngi ga ka boosu gum ngi ga, ka cebe kanj ngi tuubi. ²² Woo se ay ga war bayrandi

---

* **11:10** 11.10 Malaki 3.1.

kaŋ kayandoo hane, Tir nda Sidon gurzugaa ga kacca nda war wanoo. ²³ Ni Kaparnahum, n'ga hongu kaŋ n'ga jerandi hala ma too beenaa? Žahannam no i ga ni zumandi, zama nda a gar kayfey kaŋ teendi ni do nka teendi Sodom ra, a ga cindi hala hõ. ²⁴ Amma ay ga war bayrandi kaŋ kayandoo hane Sodom gandaa gurzugaa ga kacca nda ni wanoo.»

Isa na nga Baaba Irkoy bangandi boro kaccey se
(Luka 10.21-22)

²⁵ Alwaatoo din ra, Isa na šennoo zaa ka nee: «Ay ga albarka daŋ ma ne, Baaba Irkoy, beenaa nda gandaa Koyoo, zama n'na hayey wey tugu lakkalkoyney nda borey kaŋ ga faham se, amma n'n'i bangandi zanka kaccey se. ²⁶ Cimi, ya Baaba Irkoy, zama takaa woo no n'baa m'a tee.

²⁷ Ay Baaba Irkoy na hayey kul daŋ ay kaboo ra. Boro kul si Iz'aroo bay nda man'ti Baaba Irkoy. Boro kul si Baaba Irkoy mo bay nda man'ti Iz'aroo, nda boro kaŋ se Iz'aroo baa nga m'a bangandi.

²⁸ Wa kaa ay do, war kul kaŋ goo ma fara, de jeeje goo war ga, agay, ay ga war noo hunanzamay. ²⁹ W'ay tinay-zaa-bundoo† daŋ war ga, war ma tee ay taalibey, zama ay binoo ga yay, ay binoo ga nga boŋ yeeti ganda, war hundey ga duu hunanzamay. ³⁰ Zama ay tinay-zaa-bundoo ga ban, jeejaa kaŋ ay g'a daŋ war ga, ga don.»

---

† **11:29** 11.29-30 Isa cawandoo no.

12

*Hayaa kaŋ Isa n'a har hunanzam zaaroo ga
(Marku 2.23–28; Luka 6.1–5)*

¹ Alwaatoo din hunanzam zaari foo hane, Isa bisa taasuu faarey game. Nga taalibey heray, de i sintin ka jeeniyaŋ kaa k'i ŋaa. ² Kaŋ Fariziyeney dii woo, i nee a se: «Ni taalibey ne ma haya tee kaŋ si teendi hunanzam zaari hane.» ³ A nee i se: «War mana bay ka hayaa caw kaŋ Dawda nda nga hangasiney n'a tee han foo kaŋ i heray? ⁴ Takaa kaŋ nda a huru Irkoy hugoo ra ka takulawey ŋaa kaŋ jisandi Irkoy jine, haya kaŋ si bisa nga nda nga hangasiney se i m'i ŋaa. Sargari juwalkey hinne no ma hima k'i ŋaa.

⁵ Wala mo, war mana bay k'a caw aŋariyaa ra kaŋ hunanzam zaarey hane, sargari juwalkey ga hunanzam zaaroo yaamarey kaynandi Irkoy hugu beeroo ra, bila a ma kabandi i se sanda laybu? ⁶ Ay ga war bayrandi kaŋ boro ne kaŋ bisa Irkoy hugu beeroo. ⁷ Nda a gar war mma ŋennoo maanaa bay kaŋ ti: «Hinnari no ma kan ya ne, man'ti sargariyaŋ»*, war si boroyaŋ kaŋ mana haya kul tee zukandi. ⁸ Zama Boraa kaŋ tee Adamize no ma hayaa har kaŋ ga hima ka teendi hunanzam zaari hane.»

*Isa na aru kaŋ kaboo buu noo baani
(Marku 3.1–6; Luka 6.6–11)*

⁹ Isa hun no din ka koy Fariziyeney margahugoo ra. ¹⁰ Aru foo ne kaŋ kaboo buu. I na Isa hãa ka nee: «A ga bisa boro ma boro noo baani hunanzam zaari ra?» I

* 12:7 12.7 Oze 6.6.

mma baa ngi m'a wurru. ¹¹ Isa nee i se: «May ti boraa war ra kaŋ goo nda feeji folloku kaŋ, nda a kaŋ guusu ra hunanzam zaari hane, a s'a cendi k'a kaa? ¹² Nga binde, adamize bisa feeji! Adiŋi a ga bisa boro ma ihenna tee hunanzam zaari hane.» ¹³ Woo banda ga, a nee aroo se: «Ni kaboo ŋerre.» A n'a ŋerre, de a duu baani, a boori sanda kabe faa. ¹⁴ Fariziyeney fatta ka koy cere marga hala ngi ma taka guna kaŋ nda ngi ga Isa halaci.

Tamoo kaŋ Irkoy n'a suuba

¹⁵ Isa bay hayaa kaŋ i ga baa ngi m'a tee nga se, a mooru no din. Alžama beeri hanga a. A na wircikoyney kul noo baani. ¹⁶ A zahã i ga kaŋ i masi nga bayrandi borey se, ¹⁷ hala ŋennoo kaŋ annabi Ezayi dontandi a m'a har ma tabati, a nee:

¹⁸ «Ay tamoo ne kaŋ ay n'a suuba,
ay baakaa kaŋ ay binoo ga hanse ka bag'a.
Ay g'ay Hundoo daŋ a ga, de a ga Irkoy
ŋerretaraa har gandawey se.

¹⁹ A si yenje, a si kaati,
boro si maa jindoo farrey ra.

²⁰ A si kakaaroo kaŋ golbi kayri.
A si fitilla zaaraa kaŋ ga dullu wii,
hala a ma tee taka kaŋ ra ŋerretaraa ma hin.

²¹ Nga maapoo ga gandawey ga naata.»†

I na Isa hinoo himandi nda Ibilisi
(*Matiyu 9.32-34; Marku 3.22-27; Luka 11.14-23; 12.10*)

† **12:21** 12.18-21 Ezayi 42.1-4.

22 Woo banda ga, i kate Isa do boro kaŋ ganji bara a ra, danaw no kaŋ ga benbaw. A n'a noo baani taka kaŋ ra benbaa ga šelan, a ga dii. 23 Jamaa kul boŋhaway, de i nee: «Man'ti Dawda Haamaa ti woo?» 24 Fariziyeney maa woo, i nee: «Aroo woo si ganjey gaaray nda kala Belzebil‡ kaŋ ti ganjey boŋkoynoo.» 25 Isa ga ngi anniyawey bay, a nee i se: «Laama kul kaŋ izey dunbu, laamaa din ga halaci. Koyra wala hugu kul kaŋ izey dunbu si kay. 26 Nda Ibilisi na Ibilisi gaaray, a na nga boŋ zamna. Adiši taka foo nda nga laamaa ga kay? 27 Nda agay, Belzebil nda ay ga ganjey gaaray, de may nda war borey g'i gaaray? Woo se ngi no ma tee war ciitikey. 28 Amma nda Irkoy Hundoo nda ay ga ganjey gaaray, adiši Irkoy Laamaa kaa war ga. 29 Wala mo, taka foo nda boro ga hin ka huru gaabikoyni hugoo ra ka nga jinawey kom, nda man'ti a nk'a haw? Waatoo din ra, a ga nga hugoo jinawey kom. 30 Boro kaŋ sii ay bande, mma konna agay. Boro kaŋ si borey marga ay bande, mm'i say-say. 31 Woo se ay ga nee war se kaŋ adamize zunubey kul nda wowey ga yaafandi. Amma Hundi Henanantaa wowyanoo si yaafandi. 32 Boro kaŋ na ifutu har Bora a kaŋ tee Adamize ga, ga yaafandi. Amma boro kaŋ na ifutu har Hundi Henanantaa ga, si yaafandi zamanoo woo nda woo kaŋ goo kaa ra.»

*Tuuri, izoo nda a ga bayrandi
(Matiyu 7.16–20; Luka 6.43–45)*

---

‡ 12:24 12.24 Belzebil, Ibilisi maa foo no.

³³ «Nda tuuri ga boori, izoo ga boori. Nda tuuri ga futu, izoo ga futu. Zama tuuri, izoo nda a ga bayrandi. ³⁴ Gondi izey, taka foo nda war ga haya henna har, war kaŋ ga laala? Zama haya kaŋ na bine too, nga no mee g'a filla. ³⁵ Boro boryoo, nga bine boryaa ra a ga haya henna kaa. Boro futu, nga bine futaa ra a ga haya futu kaa. ³⁶ Ay ga war bayrandi kaŋ kayandoo hane adamizey ga tuuru šenni yaada kul kaŋ i n'a har se. ³⁷ Zama ni meešennoo no ma ni kaa, ni meešennoo no ma ni zukandi.»

Yunusa tee tammaasa
(Marku 8.11-12; Luka 11.29-32)

³⁸ Woo banda ga, Citaaboo baykey nda Fariziyen fooyaŋ na šennoo zaa ka nee: «Alfa-gaa, ir ga baa ma tammaasa kayfante tee ir ma dii.» ³⁹ Isa n'i zaabi ka nee: «Zamanoo woo borey man'ti kala boro laalayaŋ, zinateeriŠ, i ga tammaasa kayfante ceeci, amma i s'i noo tammaasa kaŋ man'ti woo kaŋ annabi Yunusa n'a tee. ⁴⁰ Zama takaa kaŋ nda <Yunusa na zaari hinza nda cijin hinza tee hamiisa beeroo gundoo ra>*, takaa din da Bora a kaŋ tee Adamize ga zaari hinza nda cijin hinza tee laboo cire. ⁴¹ Niniwe borey ga tun kayandoo hane ka alhukum zurandi zamanoo woo izey ga, zama Niniwe borey nka tuubi kaŋ i maa Yunusa waazoo. Sohõ boro ne kaŋ bisa Yunusa. ⁴² Gurma here kokoy woyoo ga tun kayandoo hane, nga nda zamanoo woo izey, a ga alhukum zurandi i ga, zama a nka hun

---

Š 12:39 12.39 Borey no kaŋ si hanga Irkoy nda cimi. * 12:40 12.40 Yunusa 2.1.

adupña kanjoo ga ka kaa ka hanajer Sulaymaana lakkaloo se. Sohõ boro ne kanj bisa Sulaymaana.»

Ganjoo yee kateyanoo
(Luka 11.24–26)

⁴³ «Waati kanj ganji hun boro ra, a mma koy nongey kanj goo saajoo ra ka hunanzamay wiri, amma a si duu a. ⁴⁴ Waatoo din a ga nee: «Ay ga yee ay hugoo kanj ra ay hun ra.» Nda a yee kate, a g'a gar nga koonoo no, a haaba, a taalam. ⁴⁵ Woo banda ga, a ga yee ka koy ka ganji iyee zaa kanj laala nda a. I ga huru hugoo ra ka goro. Bora a din cee koraa ga jaase ijinaa. Woo no ma tee zamanoo woo boro laaley ga.»

Isa armye nda nga paa
(Marku 3.31–35; Luka 8.19–21)

⁴⁶ Isa goo ma šelan jamaa se kanj nga armye nda nga paa ne, i goo ma kay taray, i ga baa ngi ma šelan a se. ⁴⁷ [Boro foo nee a se: «Guna, ni paa nda ni armye goo ma kay taray, i ga baa ngi ma šelan ma ne.»] ⁴⁸ Isa na bora a kanj šelan zaabi ka nee: «May ti ay paa, may ti ay armye?» ⁴⁹ Woo banda ga, a na nga kaboo šerre nga taalibey ga ka nee: «Ay paa nda ay armye ne. ⁵⁰ Zama boro kul kanj g'ay Baaba Irkoy kanj goo beenaa ra ibaayoo tee, bora a din ti ag'armaa, nga ti ay woymaa, nga ti ay paa.»

13

Sayakaa filla yaasayantaa
(Marku 4.1–9; Luka 8.4–8)

¹ Zaari follokaa din ra, Isa fatta hugoo ra ka koy goro isabangoo miṅoo ga. ² Alžama beeri marga a boŋ hala nongu kaŋ ra a nka koy huru harihii ra ka goro. Jamaa kul goo ma kay guraa ga. ³ A na filla yaasayante boobo deede i se ka nee: «Sayakaw foo ne ka fatta ka koy saya. ⁴ Kaŋ a goo ma saya, dumi fooyaŋ kaŋ fondaa bande. Cirawey kaa, de i n'i gon. ⁵ Affooyaŋ kaŋ tondidoo ra kaŋ ra labu boobo sii. Dogoo din da i zay, zama labu boobo sii i boŋ. ⁶ Amma kaŋ waynaa fatta, i ton. I kogu, zama i sii nda linji gaabante. ⁷ Affooyaŋ kaŋ dumari karjikoyniyaŋ ra, karjey beeri, i n'i hewguba. ⁸ Affooyaŋ kaŋ labu henna ra. I na ize tee. Affoo na ize zangu (100) hay, affoo woydu (60), affoo waranza (30). ⁹ Boro kaŋ goo nda haŋa ma haŋajer!»

Addaliloo kaŋ se Isa ga filla yaasayantey daŋ nga ŝenney ra

(Marku 4.10-12; Luka 8.9-10)

¹⁰ Taalibey man Isa ka nee a se: «Macin se n'ga ŝelaŋ i se nda filla yaasayanteyaŋ?» ¹¹ A n'i zaabi ka nee: «Hayaa kaŋ se, war, war duu beenaa Laamaa haya tugantey, ngi binde mana duu ey. ¹² Boro kaŋ goo nda a, i g'a noo koyne, a ga feeri. Amma boro kaŋ sii nda a, ba woo kaŋ a goo nda a, ga taandi. ¹³ Woo se ay ga filla yaasayanteyaŋ ka ŝelaŋ i se, zama i ga guna i si dii, i ga maa i si faham. ¹⁴ Ngi se annabi Ezayi ŝennoo ga tabati kaŋ ŝelaŋ ka nee:

«War ga haŋajer ka maa, amma war si faham baffoo se,
war ga moo feeri ka dii, amma war si dii baffoo.»

15 Zama jamaa woo binoo šendi, i na ngi hañawey tiñandi,
i na ngi moñey daabu, hala moñey masi duu ka dii,
hañawey masi duu ka maa, biney masi faham, i masi tuubi,
y'i noo baani.»*

16 War, war moñey duu gomni, zama i ga dii, war hañawey mo, zama i ga maa. 17 Cimoo ne kañ ay g'a har war se kañ annabi nda boro šerrante boobo boonay ngi ma dii woo kañ war goo ma dii a, amma i mana dii a, ngi ma maa woo kañ war goo ma maar'a, amma i mana maar'a.»

Sayakaa filla yaasayantaa maanaa

(Marku 4.13-20; Luka 8.11-15)

18 «Adiši war, wa faham sayakaa filla yaasayantaa se. 19 Boro kul kañ ga hañajer Laamaa šennoo se, amma a si faham, boro laalaa kañ ti Ibilisi ga kaa ka woo kañ sayandi binoo ra dogu, woo ti fondaa kañ bande a saya. 20 Tondidogoo kañ ra a saya man'ti kala boraa kañ maa Šennoo, dogoo din da a g'a dii nda jaali, 21 amma a mana linji tee a ra, a si gay a ra. Nda zarabiyani wala gurzugayyan kaa a ga Šennoo maaganda se, dogoo din da a ga murti. 22 Dumari karjikoyney kañ ra a saya man'ti kala boraa kañ maa Šennoo, amma zamanoo alhuzunoo, nda almaanoo kañ ga zanba ga Šennoo hewguba, a masi ize tee. 23 Labu hennaa kañ ra a say man'ti kala boraa kañ maa Šennoo,

---

* 13:15 13.14-15 Ezayi 6.9-10.

a faham. Šikka sii, a ga ize tee, affoo ize zangu (100), affoo ize woydu (60), affoo ize waranza (30).»

Subu laalaa filla yaasayantaa

²⁴ Isa yee ka filla yaasayante dan i jine ka nee: «Beenaa Laamaa ga hima nda boro kan na dumi henna say nga faaroo ra. ²⁵ Waatoo kan borey ga jirbi, nga iberi foo kaa ka dumaray-ize laalayan say nga alkamaa ra jina, a koy. ²⁶ Waatoo kan taasoo zay ka ize tee, subu laalaa mo fatta. ²⁷ Faaroo koyoo tamey nee a se: <Ir koyoo, man'ti dumi henna no n'n'a duma ni faaroo ra? Adiši man ra subu laaley hun?> ²⁸ A nee i se: <Iberi ka woo tee.> Tamey nee a se: <N'ga baa ir ma koy i dunbu?> ²⁹ A nee i se: <Kalaa, ay ga hunbur subu laalaa kaayanoo ra war ma alkamaa dunbu a bande. ³⁰ Wa nan ihinkaa kul ma zay cere bande hala hegaa ga. Hegaa waatoo ga, ay ga nee hegaykey se i ma subu laalaa kaa jina k'a haw taranji taranji k'a ton. Amma alkamaa, i m'a fanji ay mangasaa ra.>»

Dumi gurunbu-ize kaccaa filla yaasayantaa (Marku 4.30-32; Luka 13.18-19)

³¹ Isa yee ka filla yaasayante dan i jine ka nee: «Beenaa Laamaa ga hima nda dumi gurunbu-ize kaccu foo kan se i ga nee mutardi kan boro n'a zaa k'a say nga faaroo ra. ³² A kacca nda dumiyey kul, amma nda a zay, a ga bisa dumarey, a ga tee tuuriɗnaa hala nongu kan ra cirawey mma kaa ka teji tee kabey ra.»

Dolobiroo filla yaasayantaa
(Luka 13.20–21)

³³ Isa na filla yaasayante har i se koyne ka nee: «Beenaa Laamaa ga hima nda dolobiri kanj woy n'a zaa k'a danj dika hinza cine farin ra hala a kul ma tun.»

Isa ga cawandi nda filla yaasayanteyan
(Marku 4.33–34)

³⁴ Šenney wey kul filla yaasayanteyan nda Isa g'i har jamaa se. A si haya kul har i se nda kala filla yaasayanteyan hinne, ³⁵ hala šennoo kanj annaboo dontandi a m'a har ma tabati, a nee: «Ay ga šelanj i se filla yaasayanteyan ra, ay ga hayey har i se kanj za [adupna] daaruroo ga i goo tuguyan ra.»†

Subu laalaa filla yaasayantaa maanaa

³⁶ Woo banda ga, Isa na jamaa nanj, a huru hugoo ra. Nga taalibey man a ka nee a se: «Faaroo subu laalaa filla yaasayantaa maanaa har ir se.» ³⁷ Isa zaabi ka nee: «Boraa kanj ga dumi hennaa say man'ti kala Boraa kanj tee Adamize. ³⁸ Faaroo ti adupna. Dumi hennaa man'ti kala Laamaa izey. Subu laaley man'ti kala boro laalaa kanj ti Ibilisi, izey, ³⁹ iberoo kanj n'a say ti Ibilisi. Hegaa ti zamanoo benantaa. Hegaykey ti almalaykey. ⁴⁰ Sanda takaa kanj nda subu laalaa ga dunbandi ka tonandi nuune ra ka tee boosu, takaa din da no ma tee zamanoo benantaa ra. ⁴¹ Boraa kanj tee Adamize ga nga almalaykey sanba i ma hayey kanj ga borey kanjandi zunubu ra nda borey kanj ga ifutu

† 13:35 13.35 Zabur 78.2.

tee kaa nga Laamaa ra, ⁴² k'i warra alforonoo nuunaa ra. No din ra hēeni nda hipekaamayan ga tee. ⁴³ Waatoo din boro šerrantey ga nere ngi Baaba Irkoy Laamaa ra sanda waynaa. Boro kaŋ goo nda haŋa ma haŋajer!»

Alman tugantaa filla yaasayantaa

⁴⁴ «Beenaa Laamaa ga hima nda alman kaŋ tugandi faari ra. Boro foo kaŋ a ga, a n'a tugu, nga ŋaaliyanoo ra, a koy haya kul kaŋ goo maapoo ga neere ka faaroo din day.»

Alyakuutoo filla yaasayantaa

⁴⁵ «Beenaa Laamaa ga hima koyne nda maa-malakaw kaŋ ga alyakuutu hennayan‡ ceeci. ⁴⁶ A duu alyakuutu henna folloku hay šenda, a koy haya kul kaŋ goo maapoo ga neere k'a day.»

Filijoo filla yaasayantaa

⁴⁷ «Beenaa Laamaa ga hima koyne nda filiji kaŋ i n'a warra teekoo ra, a na hamiisa dumi kul dii. ⁴⁸ Kaŋ a too, i n'a cendi k'a ka kaa guraa ga. I goro ka hamiisa henney marga sejiyaŋ ra, amma ilaaley, i n'i warra. ⁴⁹ Takaa woo da no ma tee zamanoo benantaa ra, almalaykey ga koy boro laaley kaa išerrantey ra, ⁵⁰ k'i warra alforonoo nuunaa ra. No din ra hēeni nda hipekaamayan ga tee.»

Alman taagaa nda ižeena šennoo

⁵¹ Isa nee nga taalibey se: «War faham hayey wey kul se wala?» I nee a se: «Ayyo.» ⁵² A nee i se: «Woo se Citaaboo baykaw kul kaŋ tee

‡ **13:45** 13.45 Waatoo din, alyakuutu henna hayoo šendi nda wura.

beenaa Laamaa se taalibi ga hima nda hugukoy kan ga haya taagayan nda ižeenayan fattandi nga alman tugudogoo ra.»

*Nazaret borey wanji Isa ga
(Marku 6.1–6; Luka 4.16–30)*

⁵³ Waatoo kan Isa na filla yaasayantey wey benandi, a hun no din. ⁵⁴ A kaa nga koyraa§ ra. A ga borey cawandi ngi margahugoo ra. Hañajerkey boñey hanse ka haw, de i nee: «Man ra a duu lakkaloo woo nda kayfey wey? ⁵⁵ Man'ti bundu goykaa izoo no wala? Man'ti Maryama ti nañoo, man'ti nga armey ti Žak, nda Isufi, nda Simon, nda Žud? ⁵⁶ Koyne mo nga woymey kul sii ir do wala? Adiši man ra a duu hayey wey kul?» ⁵⁷ Woo se i wanji a ga. Amma Isa nee i se: «Nongu sii no kan ra annabi si beerandi nda man'ti nga koyraa ra nda nga hugey borey do.» ⁵⁸ A mana kayfi boobo tee no din, ngi naanay jañaa maaganda se.

14

*Yehiya kan ti batizekaa buuyanoo
(Marku 6.14–29; Luka 9.7–9)*

¹ Alwaatoo woo, kokoy kaccaa kan se i ga nee Herod ga maa kan Isa maapoo ga harandi nongoo kul ra. ² A nee nga tamey se: «Yehiya kan ti batizekaa ti woo. A nka tun bukawey ra, woo se a ga kayfiyan tee.» ³ Herod nka Yehiya haw k'a dan kasaa ra, zama Herod nka hiija nga boñ armaa gundoo, Filip wandoo kan ti Herodiyad.

---

§ 13:54 13.54 Koyraa ti Nazaret.

⁴ Zama Yehiya nka nee Herod se: «A si bisa ma ne woyoo woo ma bara ni kone.» ⁵ A baa nga m'a wii, amma a ga hunbur jamaa, zama i mma Yehiya dii annabi.

⁶ Hanoo kaŋ ra Herod hayyanoo jiiri bereyanoo too, Herodiyad ize woyoo gan hoyandikey game, a kan Herod se, ⁷ hala nongu kaŋ ra a žee ka meefur kaŋ nga g'a noo haya kul kaŋ a n'a wiri. ⁸ Naŋoo ŝennoo ga, a nee: «Ay noo ne ra Yehiya kaŋ ti batizekaa boŋoo fendu boŋ.» ⁹ Kokoyoo binoo maray, amma nga žeeyaney nda hoyandikey maaganda se, a yaamar kaŋ i m'a noo a se. ¹⁰ A sanba i ma koy Yehiya boŋoo dunbu kasaa ra. ¹¹ I kate boŋoo fendu boŋ, i n'a noo woysogaa se. A koy nda a nga paa se. ¹² Yehiya taalibey kaa ka kunturoo zaa ka koy a sutura, woo banda ga, i koy alhabar daŋ Isa ra.

Isa na boro zenber guu (5.000) ŋandi

(Marku 6.30-44; Luka 9.10-17; Yehiya 6.1-14)

¹³ Waatoo kaŋ Isa maa alhabaroo, a huru harihii ra ka mooru no din ka koy nongu soyante ra nga hinne. Amma kaŋ alžamaa maar'a, i hun koyra kanbey ra ka hanga a nda cee.

¹⁴ Kaŋ a zunbu harihiyoo ra, a dii alžamaa beeri, a tamalla i se, de a na wircikoyney noo baani. ¹⁵ Waatoo kaŋ cijinoo too, taalibey man a ka nee: «Nongoo, haya kul sii a ra, zaaroo koy ka ben. Alžamaa naŋ i ma koy koyra kanbey ra ka ŋaayan day ngi boŋ se.» ¹⁶ Amma [Isa] nee i se: «A si too i ma koy. War hunday m'i noo ŋaayan!» ¹⁷ I nee a se: «Haya kul sii ir kone

ne ra nda man'ti takula guu nda hamiisa hinka.»
 18 A nee i se: «Wa kate ey.» 19 A na alžamaa yaamar i ma goro suboo boŋ. A na takula guwaa nda hamiisa hinkaa zaa, a na nga boŋoo jer ka beenaa guna, a na albarka tee Irkoy se. A na takulawey dunbu k'i noo taalibey se i m'i noo alžamaa se. 20 Borey kul ŋaa hala i kungu. I koy nda kokondo woy cindi hinka (12) kaŋ ga too nda wey kaŋ cindi. 21 Borey kaŋ n'i ŋaa man'ti kala boro zenber guu (5.000) cine kaŋ ra woyey nda zankey mana kabandi.

*Isa dira nda nga cewey hari boŋ
 (Marku 6.45–52; Yehiya 6.15–21)*

22 Woo banda ga, dogoo din da Isa na nga taalibey gaabi i ma huru harihiyoo ra ka koy nga jine haroo boŋ faa ga. Nga hunday cindi hala nga ma alžamaa naŋ i ma koy. 23 Waatoo kaŋ a na alžamaa naŋ i ma koy, a žigi tondi hondu foo boŋ ka Irkoy ŋaaray jere ga. Kaŋ cijinoo too, a cindi no din nga hinne. 24 Kilomeetar boobo goo hiyoo nda guraa game, bondawey g'a bere-bere, zama hewoo mm'a gande. 25 Kaŋ moo ga baa ka boo, Isa dira nda nga cewey isabangoo boŋ ka koy nga taalibey do. 26 Waatoo kaŋ taalibey ga dii a goo ma dira isabangoo boŋ, i hanse ka hunbur, de i nee kaŋ boro kaŋ buu biyoo no, i hunbur, i kaati. 27 Dogoo din da Isa šelaŋ i se ka nee: «Wa bine tee, agay no, war masi hunbur.»

28 Piyer n'a zaabi ka nee: «Ay Koyoo, nda ni no, yaamar noo ya too kate ni do haroo boŋ.»
 29 A nee a se: «Kaa.» Piyer zunbu hiyoo ra, a dira haroo boŋ ka koy Isa do. 30 Amma kaŋ Piyer

ga dii hewoo [beeril], a hunbur, de a sintin ka sundu. A kaati ka nee: «Ay Koyoo, ay hallasi!»
³¹ Dogoo din da Isa na nga kaboo šerre k'a dii, de a nee a se: «Naanaykaccukoynoo, macin se n'ga šikka?»
³² Woo banda ga, i huru harihiyoo ra, hewoo kay.
³³ Borey kaŋ goo hiyoo ra sujudu Isa jine ka nee: «Nda cimi, Irkoy Iz'aroo ti ni.»

Isa na wircikoyney noo baani Genezaret laa-maa ra

(Marku 6.53-56)

³⁴ Waatoo kaŋ i deŋ ka ben, i too Genezaret laboo ra.
³⁵ Kaŋ nongoo din borey na Isa bay, i donto ka alhabar daŋ gandaa kul ra. I kate a do ngi wircikoyney kul.
³⁶ I g'a suurandi a ma naŋ ngi ma tuku hinne nga darbaa mijoo ga. Borey kul kaŋ tuku a ga hallasi.

15

Irkoy yaamaroo bisa adamizey alaadaa

(Marku 7.1-13)

¹ Alwaatoo woo, Fariziyenyaŋ nda Citaaboo baykawyaŋ hun Žerizalem ka kaa Isa do ka nee:
² «Macin se ni taalibey ga alaadaa hoo kaŋ ir n'a gar ir kaagey ga? Zama i si ngi kabey jumay nda i ga ŋaa.»
³ A n'i zaabi ka nee: «Macin se war hunday ga Irkoy yaamaroo hoo war alaadaa se?»
⁴ Zama Irkoy nka nee: «Ma ni jaa nda ni baaba beerandi.»* De mo: «Boro kaŋ na nga jaa wala nga baaba kaynandi, a waazibi bora ma wiiyandi.»†
⁵ Amma war, war ga nee: «Boro kaŋ

* 15:4 15.4 Fattaroo 20.12; Alhukumoo 5.16. † 15:4 15.4 Fattaroo 21.17.

nee nga jaa wala nga baaba se: “Hayaa kaŋ ay ga hima k’a noo ma ne, nga ti sargaroo kaŋ ga hima ka nondi Irkoy maapoo ga, ⁶ boro kaŋ na woo tee, a si too a ma nga baaba gaa.”⁵ Takaa woo nda war ga Irkoy meešenoo derandi war alaadaa se. ⁷ Almunafikey, Ezayi ga cum kaŋ na annabitaray tee war ga ka nee:

⁸ «Alžamaa woo, mijey de nda i g’ay beerandi, amma biney ga hanse ka mooru agay.

⁹ Sujudu kaŋ i n’a tee ya ne man’ti kala yaada, zama hayey kaŋ i g’i cawandi man’ti kala borey yaamarey.»[†]

Hayey kaŋ ga boro žiibandi

(Marku 7.14–23)

¹⁰ Isa ciya alžamaa se ka nee: «Wa haŋajer ka faham. ¹¹ Man’ti haya kaŋ ga huru mee ra no ma boro žiibandi, amma haya kaŋ ga hun mee ra, woo din no m’a žiibandi.» ¹² Waatoo woo, taalibey man a ka nee a se: «N’ga bay kaŋ šennoo kaŋ Fariziyeney maar’a n’i maray?»

¹³ A zaabi ka nee: «Dumari kul kaŋ ay Baaba Irkoy kaŋ goo beenaa ra man’a duma ga dogandi.

¹⁴ W’i naŋ. Danawyaŋ no kaŋ ga danawyaŋ gongu. Nda danaw na danaw gongu, ngi boro hinkaa kul ga kaŋ guusu ra.» ¹⁵ Piyer n’a zaabi ka nee: «Filla yaasayantaa woo fahamandi ir se.»

¹⁶ A nee: «Hala sohõ war mo si faham? ¹⁷ War si faham kaŋ haya kul kaŋ ga huru mee ra si koy kala gunde ra jina a ma warrandi salangaa ra?

¹⁸ Amma hayey kaŋ ga fatta mee ra si hun kala bine ra, wey ti hayey kaŋ ga boro žiibandi.

[†] 15:9 15.9 Ezayi 29.13.

19 Zama bine ra hongu futawey, nda borowi-
iyaney, nda zinayaney, nda woy nda aru ize-
fututarawey, nda zaytarawey, nda taari seede-
tarawey, nda wowyaney ga hun. 20 Wey ti hayey
kaŋ ga boro žiibandi. Amma ka ŋaa bila nda ma
ni kabey jumay, woo si boro žiibandi.»

Woy yaw naanay Isa
(Marku 7.24–30)

21 Isa mooru no din ka koy Tir nda Sidon
laamaa ra. 22 Kanaŋ woy foo ne ka hun laamaa
din ra ka kaati ka nee: «Hinna ay ga, ay Koyoo,
Dawda Haamaa! Ay ize woyoo, ganji goo a ra kaŋ
ga hanse k'a farandi.» 23 A man'a zaabi nda ba
kalima foo. Isa taalibey man a k'a suurandi ka
nee: «Woyoo woo gaaray, zama a goo ma kaati
ir bande.» 24 A zaabi ka nee: «Ay mana sanbandi
kala Izirayel hugoo feeji derantey hinne se.»
25 Woyoo kaa ka sujudu a se ka nee: «Ay Koyoo,
ay faaba!» 26 Isa zaabi ka nee: «A si boori boro
ma zankey ŋaahayaa zaa k'a warra hanši-izey
se.» § 27 Woyoo nee: «Cimi no, ay Koyoo, amma
hanši-izey ga meecindey ŋaa kaŋ ga kaŋ ka hun
ngi koyey taabaloo boŋ.» 28 Isa zaabi ka nee
woyoo se: «Woyoo, ni hanse ka naanay. Woo
kaŋ n'ga baa ma tee.» Za alwaatoo woo, nga ize
woyoo duu baani.

Isa na wircikoyni booboyaŋ noo baani

29 Isa hun no din ka koy Galile isabangoo
mijoo ga. A žigi tondi hondoo boŋ ka goro.

---

§ 15:26 15.26 Alyahuudey do, dumi kul kaŋ man'ti ngi dumoo
ga hima nda hanši.

³⁰ Alžama beeri man a kaŋ ra bonguyan goo, nda danawyan, nda borojereyan, nda benbawyan, nda wircikoyini booboyan koyne. I g'i jisi Isa cewey cire, de a g'i noo baani. ³¹ Alžamaa almunkar kaŋ i ga dii benbawey ga šelan, borojerewey duu baani, bongey ga dira, danawey ga dii. I na Izirayel Koyoo beerandi.

*Isa na boro zenber taaci (4.000) ŋandi
(Marku 8.1-10)*

³² Isa ciya nga taalibey se ka nee: «Ay ga tamalla jamaa se, zama jirbi hinza ti woo kaŋ i goo ay bande, i sii nda haya kaŋ i g'a ŋaa. Ay si baa y'i yeeti nda heraa, i masi koy kaŋ fondaa ra.» ³³ Nga taalibey nee a se: «Man ra ir ga duu saajoo woo ra ŋaayan kaŋ ga jama beeroo woo kungandi?» ³⁴ Isa nee i se: «Takula marje bara war kone?» I nee a se: «Iyye nda hamiisa kayna fooyan.»

³⁵ Woo banda ga, Isa na alžamaa yaamar i ma goro laboo ra. ³⁶ A na takula iyyaa nda hamiisawey zaa, a na albarka tee Irkoy se, a n'i dunbu k'i noo taalibey se, taalibey m'i noo alžamaa se. ³⁷ Borey kul ŋaa hala i kungu. I koy nda kokondo beeri iyye kaŋ ga too nda wey kaŋ cindi. ³⁸ Borey kaŋ n'i ŋaa man'ti kala boro zenber taaci (4.000) kaŋ ra woyey nda zankey mana kabandi. ³⁹ Woo banda ga, a na alžamaa naŋ i ma koy. A huru harihiyoo ra ka koy Magadan laboo ra.

16

Borey na tammaasa kayfante ceeci (Marku 8.11-13; Luka 12.54-56)

¹ Fariziyeney nda Sadusiyeney man Isa k'a sii, woo se i n'a wiri a ga a ma tammaasa kayfante foo tee ngi se kaŋ hun beenaa ra. ² A n'i zaabi ka nee: [«Nda cijinoo too, war ga nee: <Zaaroo ga boori, zama beenaa mma ciray.> ³ Subbaahi tayaa ra, war ga nee: <Hõ ncirpi ga kaŋ, zama beenaa ga ciray, a ga žiibi.> War ga wan ka beenaa alhaaley kaa cere ra, amma war si wan ka zamanoo woo tammaasawey kaa cere ra!]

⁴ Zamanoo woo borey man'ti kala boro laalayan, zinateeri*, i ga tammaasa kayfante ceeci, amma i s'i noo tammaasa kaŋ man'ti woo kaŋ Yunusa n'a tee.» Woo banda ga, Isa n'i nan ka koy.

Dolobiroo kaŋ ga boro ga hima ka nga boŋ hawgay

(Marku 8.14-21; Luka 12.1)

⁵ Waatoo kaŋ taalibey ga deŋ ka koy haroo boŋ faa ga, i dirpa ka takula zaa ngi bande. ⁶ Isa nee i se: «Guna, wa war boŋ hawgay Fariziyeney nda Sadusiyeney dolobiroo ga.» ⁷ Taalibey ūelan-ūelan cere game, de i nee: «Kaŋ se ir mana takula zaa se.» ⁸ Isa bay, a nee: «Macin se war ga ūelan-ūelan cere game, naanaykaccukoyney ka nee kaŋ war sii nda takula se? ⁹ War si faham hala sohõ, war si hongu takula guwaa kaŋ zamnandi boro zenber guwaa (5.000) se, kokondo mee marje no ka cindi kaŋ war n'i ka koy? ¹⁰ Kaŋ sii takula iyyaa ra kaŋ na boro zenber taacaa (4.000)

* **16:4** 16.4 Zamnaa 12.39.

ɲandi, kokondo beeri mee marje no ka cindi kaɲ war n'i ka koy? ¹¹ Taka foo ra war si faham kaɲ man'ti takulawey ŝennoo ga ay ga ŝelaɲ war se? Wa war boɲ hawgay Fariziyeney nda Sadusiyeney dolobiroo ga.» ¹² Sohō kul ra taalibey faham kaɲ man'ti dolobiroo kaɲ ga huru takula ra ga a nee ngi ma ngi boɲ hawgay, amma Fariziyeney nda Sadusiyeney cawandoo ga a goo.

May ti Isa?

(Marku 8.27-30; Luka 9.18-21)

¹³ Waatoo kaɲ Isa koy laamaa ra kaɲ se i ga nee Sezare Filip†, a na nga taalibey hãa ka nee: «Borey mma nee, may ti Bora a kaɲ tee Adamize?» ¹⁴ I nee: «Boro fooyaɲ ga nee Yehiya kaɲ ti batizekaa ti ni, affooyaɲ ga nee Ilyasu ti ni, affooyaɲ mo ga nee kaɲ Žeremi wala annabey de affoo ti ni.» ¹⁵ A nee i se: «De war, war mma nee, may ti agay?» ¹⁶ Simoɲ Piyer zaabi ka nee: «Ni ti Almasihu, Irkoy hunantaa Iz'aroo.» ¹⁷ Isa zaabi ka nee: «N'duu gomni, Simoɲ, Bar-Yunusa‡ (maanaa <Yunusa iz'aroo>), zama man'ti gaaham nda kuri ka woo bangandi ma ne, amma ay Baaba Irkoy kaɲ goo beenaa ra. ¹⁸ Agay mo g'a har ma ne kaɲ ni ti Piyer (maanaa <tondi>), de mo tondoo woo boɲ ay g'ay Egilizoo cin, de mo buuyan hinoo sii nda a se hini. ¹⁹ Ay ga ni noo beenaa Laamaa kufal-izey, haya kaɲ n'n'a guli laboo ga, ga gulandi beenaa ra, haya kaɲ n'n'a

---

† **16:13** 16.13 Sezare woo man'ti kala koyraa kaɲ Filip n'a gorandi. Sezare nda Sezare Filip man'ti koyraa foo. ‡ **16:17** 16.17 Yunusa da se i ga nee Yehiya, Yehiya 1.42; 21.15-16ra.

feeri laboo ga, ga feeri beenaa ra.» ²⁰ Woo banda ga, Isa na taalibey yaamar kanj i masi nee boro kul se kanj nga ti Almasihu.

*Isa šelanj nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga
(Marku 8.31–33; Luka 9.22)*

²¹ Za woo tee, Isa sintin ka nga taalibey cebe kanj kala nga ma koy Žerizalem ka hanse ka zarabi boro beerey, nda sargari juwalkey jineborey, nda Citaaboo baykey kabey ra. A nee kanj i ga nga wii, de jirbi hinzantoo hane nga ga tun. ²² Piyer n'a dii jere ga ka citi a ga ka nee: «Jam, ay Koyoo, woo si tee ni ga.» ²³ Isa bere ka nee a se: «Mooru ay ga, Šaytan, n'ga tee ya ne haya kanj g'ay ganji y'ay goyoo tee, zama n'si alhuzun nda Irkoy ibaayoo, borey wanoo nda n'ga alhuzun.»

*Takaa kanj ga kate boro ma hanga Isa
(Marku 8.34–9.1; Luka 9.23–27)*

²⁴ Woo banda ga, Isa nee nga taalibey se: «Boro kanj ga baa nga ma hanga ay bande, kala a ma nga alhawaa nanj, a ma nga kanjandibundoo zaaš jina, a ma hanga agay. ²⁵ Boro kanj ga baa nga ma nga hundoo hallasi g'a mursu, amma boro kanj ga nga hundoo mursandi ay maaganda se ga duu a. ²⁶ Macin no a g'a hanse boro se a ma duu aduŋŋa kul, nda nga hundoo ga mursu? Wala mo, macin no boro g'a barmay nda nga hundoo?»

---

§ 16:24 16.24 Zamnaa 10.38.

²⁷ Boraa kaŋ tee Adamize ga kaa nga Baaba Irkoy daržaa ra, nga nda nga almalaykey. Waa-too din a ga boro foo kul bana ka sawa nda nga teegoyoo. ²⁸ Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, boroyaŋ goo ne kaŋ si buuyan taba i mana dii Boraa kaŋ tee Adamize kaa nga Laamaa ra.»

17

*Isa kunturoo alhaaloo barmay
(Marku 9.2-13; Luka 9.28-36; Piyer bataga 2to
1.16-18)*

¹ Jirbi iddu banda ga, Isa na Piyer, nda Žak, nda nga armaa Yehiya zaa ka koy jere ga tondi hondu beeri foo ga. ² Nga kunturoo alhaaloo barmay jiney ra. Ndumoo nere ma nee waynaa. Nga darbawey kaaray sanda gaay. ³ Musa nda Ilyasu ne ka bangay i se, de i cindi ka šelaŋ a bande. ⁴ Piyer na šennoo zaa ka nee Isa se: «Ay Koyoo, a ga boori ir ma cindi ne ra. Nda n'baa, ay ga hukkuum hinza cin ne, affoo ni se, affoo Musa se, affaa Ilyasu se.» ⁵ A goo ma šelaŋ kaŋ duula nerante foo ne ka nga biyoo k'i gum. Jinde foo ne ka fatta duulaa ra ka nee: «Woo ti agay Iz'aroo, ay baakaa, nga ti ay jaaloo, wa haŋajer a se!» ⁶ Waatoo kaŋ taalibey maa woo, i na ngi ndumey ka sujudu, i hanse ka hunbur. ⁷ Isa man ey ka tuku i ga ka nee: «Wa tun, war masi hunbur!» ⁸ I na ngi boŋey jer, de i si dii boro kul nda man'ti Isa hinne. ⁹ Kaŋ i goo ma zunbu tondi hondoo boŋ, Isa n'i yaamar ka nee: «Woo kaŋ war dii a, war mas'a deede boro kul se hala waati kaŋ ra Boraa kaŋ tee Adamize tun bukawey ra.»

¹⁰ Woo banda ga, taalibey na Isa hãa ka nee: «Adiši macin se Citaaboo baykey ga nee kaŋ kala Ilyasu ma kaa jina?» ¹¹ A zaabi ka nee: «Cimi no kaŋ Ilyasu ga kaa ka hayey kul gorandi. ¹² Amma ay ga war bayrandi kaŋ Ilyasu kaa ka ben, i man'a bay, de borey n'a tee woo kaŋ kan i se. Takaa din da Bora a kaŋ tee Adamize ga zarabi kabey ra.» ¹³ Taalibey faham kaŋ Yehiya kaŋ ti batizekaa ga a ga šelaŋ ngi se.

*Isa na ganji gaaray k'a kaa zanka ra
(Marku 9.14-29; Luka 9.37-43)*

¹⁴ Waatoo kaŋ Isa nda nga taalibey too jamaa do, aru foo kaa ka sonbu a jine ¹⁵ ka nee: «Ay Koyoo, hinne ay iz'aroo ga, cirawciraw bara a ga, a ga hanse ka zarabi. Cee fooyan a ga kaŋ nuune ra, cee fooyan hari ra. ¹⁶ Ay kate a ni taalibey do, amma i mongu k'a noo baani.» ¹⁷ Isa zaabi ka nee: «Dumi kaŋ si naanay, a ga Irkoy hoo, hala waati foo no ay ga hima ka cindi war bande? Hala waati foo no ay ga hima ka war suuri? Wa kate ya ne zankaa.» ¹⁸ Isa zahã ganjoo ga. Ganjoo fatta zankaa ra, za waatoo woo a duu baani. ¹⁹ Woo banda ga, taalibey man Isa, ngey foo nda a, i nee: «Macin se ir, ir mana hin ka ganjoo gaaray?» ²⁰ A nee i se: «War naanaa no ma kacca. Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se: nda war naanaa ga too mutardi gurunbu-ize foo, war ga nee tondi hondoo woo se: <Hun ne ka koy ya here>, a ga hun dogoo ra, haya kul si mongu war se. ²¹ [Amma ganjoo woo dumoo si fatta nda man'ti Irkoy ŋaarayyan nda meehawyan.]»

*Isa yee ka šelan nga buuyanoo nda nga tun-
yanoo ga*

(Marku 9.30–32; Luka 9.43–45)

²² Waatoo kaŋ Isa nda nga taalibey goo Galile, a nee i se: «Boraa kaŋ tee Adamize ga daŋandi adamizey kabey ra. ²³ I ga kaa k'a wii, de jirbi hinzantoo hane a ga tun.» Taalibey biney hanse ka maray.

Isa šelan Irkoy hugu beeroo alkaasoo ga

²⁴ Waatoo kaŋ Isa nda nga taalibey koy Karpahum, Irkoy hugu beeroo alkaasidikey man Piyer ka nee: «War alfagaa nka si Irkoy hugu beeroo alkaasoo kaa?» ²⁵ A nee: «A g'a kaa.» Kaŋ a huru hugoo ra, Isa n'a jin ka šelan ka nee: «Macin no n'ga hongu, Simon? Mayyaŋ no ma hima ka saala wala alkaasi bana adupna kokoyey se, koyra-izey wala yawey?» ²⁶ A nee: «Yawey.»* Isa nee a se: «Adiši a sii koyra-izey jindey ga. ²⁷ Amma hala ir masi koy i maray, koy isabangoo mijoo ga, ma delbu warra, ma hamiisa jinaa cendi kaŋ kaa, ma mijoo feeri, de n'ga nzorfu kaaray tamma foo gar a ra. A zaa, de m'a bana i se, agay nda ni maapoo ga.»

18

May ka bisa borey kul?

(Marku 9.33–37; Luka 9.46–48)

¹ Alwaatoo woo, Isa taalibey man a ka nee: «May ka bisa borey kul beenaa Laamaa ra?» ² Isa na zanka kaccu foo cee k'a daŋ ngi gamey ra, ³ a

---

* **17:26** 17.26 Waatoo din yawey kaŋ duwandi wongu ra ga alkaasoo bana.

nee: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, nda war mana tuubi ka tee sanda zanka kaccuyaŋ, ŝikka sii kaŋ war si huru beenaa Laamaa ra. ⁴ Woo se boro kul kaŋ na nga boŋ yeeti ganda sanda zanka kaccaa woo cine ga bisa borey kul beenaa Laamaa ra. ⁵ De mo boro kul kaŋ yadda ka zanka kaccaa woo cine foo dii ay maaganda se, bora, agay hunday ga a yadda.»

*War ma hanse ka hawgay zunubu ga
(Marku 9.42-48; Luka 17.1-2)*

⁶ «Amma boro kaŋ na boro kaccey wey affoo kaŋ ga naanay agay kaŋandi zunubu ra, bora, fufutondi beeri ma hawandi jindoo ga ka warrandi teekoo ra baa a se. ⁷ Aduŋga bone hayey kaŋ ga boro kaŋandi zunubu ra maaganda se, zama tilasu no hayey kaŋ ga boro kaŋandi zunubu ra ma tee, amma bora bone kaŋ ti addaliloo kaŋ nda i ga teendi. ⁸ Nda ni kaboo wala ni cewoo no ma ni kaŋandi zunubu ra, a dunbu m'a warra k'a moorandi ni. Ma tee kabefookoyni wala bongu ka huru hunaroo ra baa ma ne ma bara nda kabe hinka wala cee hinka, ma warrandi nuune abadantaa ra. ⁹ Nda ni moŋoo no ma ni kaŋandi zunubu ra, a dogu m'a warra k'a moorandi ni. Ma huru hunaroo ra nda moo foo baa ma ne n'goo nda moo hinka ma warrandi žahannam nuunaa ra.»

*Feejoo kaŋ dere filla yaasayantaa
(Luka 15.3-7)*

¹⁰ «Wa hawgay war masi boro kaccey wey affoo kaynandi. Ay ga war bayrandi kaŋ beenaa ra ngey almalaykey ga dii ay Baaba Irkoy kaŋ goo

beenaa ra ndumoo waati kul. ¹¹ [Zama Boraan kan tee Adamize nka kaa ka derantey ceeci k'i hallasi.]

¹² Macin no war g'a hongu? Nda boro foo goo nda feeji bon zangu (100), de affoo dere i ra, a si woyyagga cindi yaggaa (99) nan tondi hondey bon ka koy woo kan dere ceeci? ¹³ Nda a hin ka duu a, cimoo ne kan ay g'a har war se, a ga tee a se jaali ka bisa woyyagga cindi yaggaa (99) kan mana dere. ¹⁴ Takaa din da, man'ti war Baaba Irkoy kan goo beenaa ra ibaayoo no boro kaccey wey affoo ma dere.»

Armaa kan na zunubu tee

¹⁵ «Nda ni armaa duu [ni ga] zunubu, koy zunuboo cebe a se ni nda a hinne game. Nda a na hanajer ma ne, n'duu ni armaa. ¹⁶ Amma nda a mana hanajer ma ne, hiino boro foo wala ihinka zaa ni bande <hala šennoo kul ma teendi seede hinka wala ihinza jine.>* ¹⁷ Nda a wanji ka maa i se, a har Egilizoo se. Nda a wanji ka maa Egilizoo se, a ma tee ma ne sanda kutakaw wala alkaasidiikaw.

¹⁸ Cimoo ne kan ay g'a har war se: Haya kul kan war n'a guli laboo ga, ga gulandi beenaa ra, haya kul kan war n'a feeri laboo ga, ga feerandi beenaa ra.

¹⁹ Koyne mo [cimoo ne kan] ay g'a har war se kan war ra, nda boro hinka waafaku laboo ga ka haya kul kan no naaray, ay Baaba Irkoy kan goo beenaa ra g'a noo i se. ²⁰ Zama nongu kan ra boro hinka wala ihinza marga ay maapoo se, ay goo gamey ra.»

---

* **18:16** 18.16 Alhukumoo 19.15.

Tamoo kaŋ wanji ka yaafa filla yaasayantaa

²¹ Woo banda ga, Piyer man Isa ka nee a se: «Ay Koyoo, ay armaa kaŋ ga zunubu tee ay ga, hala cee marje no ay ga hima ka yaafa a se? Hala cee iyye wala?» ²² Isa nee a se: «Ay si nee ma ne hala cee iyye, amma hala cee woyye cindi iyye (77)†.

²³ Woo se beenaa Laamaa ga hima nda kokoy kaŋ baa nga nda nga tamey ma laasaabuyan tee.

²⁴ Waatoo kaŋ a sintin ka laasaabu, i kate a do garawkoyni foo kaŋ ga a goo nda talaŋ zenber woy (10.000).

²⁵ Kaŋ tamoo si hin k'a bana, nga koyoo daŋ i ma nga, nda wandoo, nda izey, nda haya kul kaŋ goo a se neere ka nga bana.

²⁶ Tamoo kaŋ ka gunguma a se ka nee: «Suuri ya ne, ay g'a kul bana ma ne.» ²⁷ Koyoo tamalla a se, a n'a feeri, a na garaa naŋ a se.

²⁸ Tamoo din fatta, a na nga tam hangasine foo kubay kaŋ ga a goo nda nzorfu kaaray tamma boŋ zangu (100). A n'a dii k'a koote ka nee a se:

«Hayaa kaŋ ay g'a may ni ga bana.» ²⁹ Nga tam hangasinoo kaŋ ka gunguma a se ka wiri a ga ka nee: «Suuri ya ne, ay g'a bana ma ne.»

³⁰ Amma a mana yadda. A koy a warra kasaa ra, hala a ma garaa bana.

³¹ Nga tam hangasiney dii woo kaŋ tee, biney hanse ka maray, de i koy hayaa kul kaŋ teendi har ngi koyoo se.

³² Woo banda ga, koyoo n'a cee ka nee a se: «Tam laalaa, ay na ni garaa din kul naŋ ma ne, zama n'n'ay suurandi.» ³³ Ni mo,

---

† **18:22** 18.22 «hala cee woyye cindi iyye (77)», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «cee woyye (70) hala cee iyye», Sintinoo 4.24.

n'si hima ka hinna ni tam hangasinoo se sanda takaa kaŋ nda agay, ay hinna ni ga?» ³⁴ Koyoo futu, de a n'a daŋ zukandikey kabey ra hala a ma hayaa kul kaŋ nga g'a may a ga bana.

³⁵ Takaa woo da no ay Baaba Irkoy kaŋ goo beenaa ra g'a tee war se nda war affoo kul si yaafa nga armaa se nda nga binoo kul.»

19

Isa šelan fayyan ga (Marku 10.1–12)

¹ Waatoo kaŋ Isa na šenney wey har ka ben, a hun Galile ka koy Žude gandaa ra, Žurden isaa se banda. ² Alžama beeri hanga a, a na wircikoyney noo baani no din ra. ³ Fariziyenyaŋ man a k'a sii, i nee: «A ga bisa boro se a ma fay nga wandoo addalil kul kaŋ ga wala?» ⁴ Isa zaabi ka nee: «War mana bay ka hayaa caw kaŋ za sintinoo ga, <aru nda woy no Takakaa n'i tee>^{*} ⁵ ka nee: <Woo ka kate, boro ga hun nga jaa nda nga baaba do ka denji nga wandoo ga, de ngi boro hinkaa ga tee gaaham folloku.>† ⁶ Woo ra i si yee ka tee ihinka, amma i mma tee gaaham folloku. Borey kaŋ Irkoy n'i marga, adamize mas'i fayandi.» ⁷ I nee Isa se: «Adiši macin se Musa yaamar kaŋ boro ma fay-kaddaasu noo nga wandoo se jina, a ma fay [a]?»‡ ⁸ Isa nee i se: «War biney šendiyanoo se Musa yadda war ma war wandey fay. Amma za sintinoo ga man'ti takaa woo no. ⁹ Ay ga war bayrandi kaŋ boro

* **19:4** 19.4 Sintinoo 1.27; 5.2. † **19:5** 19.5 Sintinoo 2.24. ‡ **19:7** 19.7 Alhukumoo 24.1, 3.

kaŋ na nga wandoo fay ka hiiji affoo, nda man'ti woyoo mma izefuturaray tee, aroo na zina tee.»

¹⁰ Nga taalibey nee a se: «Nda takaa woo no boro ga ti a woy se, boro masi hiiji baa.»

¹¹ A nee i se: «Man'ti borey kul no ma faham ũennoo [woo] se, nda man'ti borey kaŋ se a nondi. ¹² Zama boroyaŋ goo no kaŋ si hiiji, za ŋaŋey gundey ra a tee i se. Boroyaŋ goo no kaŋ si hiiji kaŋ adamizey k'i daasu. Boroyaŋ goo no kaŋ na ngi boŋ daasu beenaa Laamaa maaganda se. Boro kaŋ ga hin ka faham ma faham.»

Isa na albarka daŋ zankey ra

(Marku 10.13-16; Luka 18.15-17)

¹³ Woo banda ga, boroyaŋ kate Isa do zankayaŋ hala a ma nga kabey fur i ga ka Irkoy ŋaaray i se, amma taalibey citi i ga. ¹⁴ Amma Isa nee: «Wa zankey naŋ, war mas'i ganji i ma kaa ay do, zama borey kaŋ ga hima nda ey wane nda beenaa Laamaa.» ¹⁵ A na nga kabey fur i ga, de a hun no din ka koy.

Aru almankoynoo

(Marku 10.17-31; Luka 18.18-30)

¹⁶ Aru foo ne ka man Isa ka nee: «Alfagaa, macin ti haya boryaa kaŋ ay ga hima k'a tee hala ya duu hunayan abadantaa?» ¹⁷ A nee a se: «Macin se n'g'ay hãa nda haya boryaa? Boro folloku ti iboryaa, nda n'ga baa ma duu hunayan, yaamarey dii.» ¹⁸ Aroo nee a se: «Affooyaŋ?» Isa nee: «Masi boro wii, masi zina, masi zay, masi taari seedetaray tee, ¹⁹ ma ni ŋaa nda ni baaba beerandi, de ma baa ni cinaa sanda takaa kaŋ

nda n'ga baa ni boŋ.»^{§ 20} Arusoogaa nee a se: «Wey kul ay n'i dii, macin k'ay kuma koyne?»

²¹ Isa nee a se: «Nda n'ga baa ma tee boro kaŋ tee ka timme, koy hayey kaŋ goo ma ne neere, de ma hayoo noo talkey se, woo ra n'ga duu alman beenaa ra. Nga banda ga, ma kaa ka hanga agay.» ²² Kaŋ arusoogaa maa šennoo woo, a koy nda binemarayyan, zama a goo nda alman boobo.

²³ Isa nee nga taalibey se: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, a ga šendi almankoyini se a ma huru beenaa Laamaa ra. ²⁴ Ay g'a har war se koyne kaŋ yoo ma bisa nda sana fun ga faala nda almankoyini ma huru Irkoy Laamaa ra.» ²⁵ Kaŋ taalibey maa woo, boŋey hanse ka haw, i nee: «Adiši may no ma hin ka hallasi?» ²⁶ Isa n'i guna, de a nee i se: «Adamizey se woo ga mongu, amma Irkoy se haya kul si mongu.»

²⁷ Waatoo din Piyer zaabi ka nee a se: «Ir ne, ir na hayey kul naŋ ka hanga ni bande. Macin no ir ga duu a?» ²⁸ Isa nee i se: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, nda Bora a kaŋ tee Adamize kaa ka goro aduŋpa barmayyanoo ga nga kokoy gorodoo daržantaa ra, war mo ga goro kokoy gorodoo woy cindi hinkaa (12) ra ka Izirayel alkabiila woy cindi hinkaa (12) ciiti. ²⁹ De mo boro kul kaŋ na nga hugey naŋ, wala nga armyey, wala nga woymey, wala nga baaba, wala nga paa, wala nga izey, wala nga faarey ay maapoo maaganda se, bora a ga duu nga cine zangu (100), a ga hunayan abadantaa

---

§ 19:19 19.19 Fattaroo 20.12-16; Alhukumoo 5.16-20; Sargarey 19.18.

tubu. ³⁰ Amma boro booboyan kan goo jine ga kaa ka tee ikokoranteyan, ibooboyan kan ti ikokoranteyan ga kaa ka tee ijinayan.»

20

Goykey kan goo alaneb faaroo ra

¹ «Zama beenaa Laamaa ga hima nda hugukoy kan fatta za subbaahi tayaa ka goykawyan zaa nga alaneb faaroo se. ² A waafaku nda ey zaari foo kul nzorfu kaaray tamma foo, de a n'i sanba nga alaneb faaroo ra. ³ A yee ka fatta guuru yagga dimma ga, a dii boro fooyan kan goo faroo ra i si goy. ⁴ A nee i se: <War mo ma koy goy ag'alaneb faaroo ra, ay ga war bana nda woo kan nda war ga hima.> ⁵ I koy. A yee ka fatta guuru woy cindi hinka (12) dimma ga nda guuru hinza dimma ga ka taka follokaa tee. ⁶ Guuru guu dimma ga, a fatta, a na affooyan gar kan goo faroo ra, a nee i se: <Macin se zaaroo kul ra war goo ne war si goy?> ⁷ I nee a se: <Haya kan se boro kul man'ir zaa goy.> A nee i se: <War mo ma koy ag'alaneb faaroo ra.>

⁸ Waatoo kan waynaa kan, alaneb faaroo koyoo nee nga goykey jineboraa se: <Goykey cee, m'i bana ka sintin nda ikokorantey ka koy ijinaway ga.> ⁹ Guuru guwaa borey kaa, affoo kul duu nzorfu kaaray tamma foo. ¹⁰ Waatoo kan wey kan jin ka zandi kaa, i hongu kan ngi ga duu ka bisa jerey. Amma ngi mo affoo kul duu nzorfu kaaray tamma foo. ¹¹ Kan i banandi, i nuunuunu hugoo koyoo ga ¹² ka nee: <Boro kokorantey wey, guuru folloku no

i n'a goy, amma n'g'i sawandi nda ir kanj na zaaroo farawoo nda konnoo suuri.» ¹³ A na affoo zaabi i ra ka nee: «Ay ceroo, ya na ni zanba. Man'ti nzorfu kaaray tamma foo ga ir waafaku? ¹⁴ Ni banaa dii ma koy. Ay ga ikokorantaa woo noo woo kanj ay n'a noo ma ne cine. ¹⁵ Wala a si hima ya ag'almaanoo tee woo kanj ay baa? Ni nka canse kanj ay na haya henna tee?» ¹⁶ Takaa woo no, ikokorantey ga tee ijinawey, de ijinawey ga tee ikokorantey.»

Isa cee hinzantoo kanj a ga šelan

*nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga
(Marku 10.32-34; Luka 18.31-34)*

¹⁷ Waatoo kanj Isa ga žigi ka koy Žerizalem, a na taalibi woy cindi hinkaa (12) dii jere ga fondaa ra ka nee i se: ¹⁸ «Nga ne, ir goo ma žigi ka koy Žerizalem. I ga Bora a kanj tee Adamize nondi sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey se. I ga kayandi kanj a mma hima ka buu. ¹⁹ I g'a nondi kutakey se i m'a kaynandi k'a barzu k'a kanji. Jirbi hinzantoo hane a ga tun.»

*Jineboro mma tee alhaadimaykaw
(Marku 10.35-45; Luka 22.24-27)*

²⁰ Woo banda ga, Zebede iz'arey jaa nda nga iz'arey man Isa ka sujudu ka haya foo wiri a ga. ²¹ Isa nee a se: «Macin no n'ga baa?» A nee Isa se: «Danj kanj ag'iz'aru hinkaa woo, affoo ma goro ni kabe henna ga, affaa ma goro ni kabe laalaa ga ni Laamaa ra.» ²² Isa zaabi ka nee: «War si haya bay kanj war g'a njaaray. War ga hin ka gurzugaa potoo hayaa hanj kanj ay ga kaa k'a

hanj wala?» I nee a se: «Ir ga hin.» ²³ A nee i se: «Cimi no kanj war ga kaa k'ay potoo hayaa hanj, amma ka goro ay kabe hennaa wala ilaalaa ga, man'ti agay no ma woo kayandi. A si nondi kala borey kanj se ay Baaba Irkoy n'a soolu.» ²⁴ Kanj taalibi woyaa (10) maa woo, i dukur arma hinkaa ga.

²⁵ Isa ciya i se, a nee: «War ga bay kanj gandawey alwakiiley ga koytaray fur i boŋ, boro beerey ga hini fur i boŋ. ²⁶ Amma war game man'ti takaa woo no, boro kanj ga baa nga ma tee war ra boro beeri, kala a ma tee war tamoo. ²⁷ Boro kul kanj ga baa nga ma huru war ra jine, kala a ma tee war baŋnaa. ²⁸ Takaa din da Boraa kanj tee Adamize mana kaa hala i ma alhaadimay nga se, amma a nka kaa ka alhaadimay, de mo ka nga hundoo noo hala boro booboo zunubey ma banandi k'i hallasi.»

Isa na danaw hinka moŋey feeri Žeriko koyraa jeroo ga

(Marku 10.46-52; Luka 18.35-43)

²⁹ Waatoo kanj i ga fatta Žeriko koyraa ra, alžama beeri hanga Isa. ³⁰ Danaw hinka ne ma goro fondaa jeroo ga. Kanj i ga maa Isa ga bisa, i kaati ka nee: «Hinna ir ga, [ir Koyoo,] Dawda Haamaa!» ³¹ Alžamaa ga citi i ga i ma dangay. Amma i mma kaati ka tonton ka nee: «Hinna ir ga, ir Koyoo, Dawda Haamaa!» ³² Isa kay, a ciya i se ka nee: «Macin no war ga baa y'a tee war se?» ³³ I nee a se: «Ir Koyoo, ir mma baa ir moŋey ma feera.» ³⁴ Isa tamalla i se, a tuku ngi moŋey ga, de dogoo din da i yee ka dii, i hanga a bande.

21

*Isa huru Žerizalem sanda kokoy
(Marku 11.1–11; Luka 19.28–40; Yehiya 12.12–19)*

¹ Waatoo kaŋ i man Žerizalem, de i too Betefaže, Zaytunaŋey tondi hondoo here, Isa na taalibi hinka sanba ² ka nee i se: «Wa koy koyra-izoo ra kaŋ ga war tenje. Dogoo din da war ga farka woy foo gar kaŋ ga hawa, nga nda farka-ize foo. W'i feeri, war ma kate ey ya ne. ³ Nda boro šelaŋ war se, war ma nee a se: <Ir Koyoo no ma too i ga, sohō da a g'i yeeti.>» ⁴ Woo teendi hala hayaa kaŋ annaboo dontandi a m'a har ma tabati, a nee:

⁵ «Wa nee Siyoŋ koyraa ize woyoo se:

<Ni kokoyoo ne ma kaa ni ga, binoo ga yay, a žigi farkaa woy nda farka-ize boŋ, adabba kaarumay iz'aru.>»†

⁶ Taalibey koy, de i na hayaa tee sanda takaa kaŋ nda Isa n'a har. ⁷ I kate farka woyoo nda farka-izoo, i na ngi darbawey fur i boŋ, de Isa goro i boŋ.

⁸ Alžamaa beeri na ngi darbawey daaru fonda ra, affooyaŋ na tuuri kabeyaŋ dunbu k'i daaru fonda ra. ⁹ Alžamaa kaŋ goo jinoo ra nda wey kaŋ goo dumaa ga kaati ka nee:

«HozaanaDawda Haamaa se!
Albarka ma huru bora ra kaŋ goo kaa ir Koyoo maŋoo ga!

---

* **21:3** 21.3 «<Ir Koyoo no ma too i ga, sohō da a g'i yeeti.>» Grek šenni ra, almaganaa faa ti «<Ir Koyoo no ma too i ga.> Dogoo din da a g'i naŋ.» † **21:5** 21.5 Zakarya 9.9.

Hozaana beenaa se beene!»‡

¹⁰ Waatoo kan Isa huru Žerizalem, koyraa kul jijiri ka nee: «May ti woo?» ¹¹ Alžamaa nee: «Woo ti annabi Isa, Nazaret kan goo Galile boro no.»

Isa na maamalakey gaaray Irkoy hugu beeroo ra
(Marku 11.15-19; Luka 19.45-48; Yehiya 2.13-22)

¹² Isa huru Irkoy hugu beeroo ra, a na maamalakey nda daykey kul gaaray k'i kaa taray no din ra. A na nooru barmaykey taabaley nda tuuzun neerekey gorohayey gum caraway ga. ¹³ A nee i se: «A hantumandi Citaaboo ra ka nee: <Ay hugoo ga ciyandi nda hugu kan ra Irkoy ga ŋaarayandi>§, amma war wey, war n'a tee zay lanbadoo.»

¹⁴ Danawyan nda bonguyan man a Irkoy hugu beeroo ra, a n'i noo baani. ¹⁵ Kan sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey dii kayfey kan a n'i tee, nda zankey kan ga kaati Irkoy hugu beeroo ra ka nee: «HozaanaDawda Haamaa se!», i futu, ¹⁶ de i nee a se: «N'ga maa hayaa kan wey goo m'a har wala?» Isa nee i se: «Ayyo. War mana bay ka ŧennoo woo caw: <N'na ni saaburoo dan zanka kaccey nda naanandey mijney ra?>» ¹⁷ Woo banda ga, a n'i nan, a fatta koyraa ra ka koy Betani, no din ra a na cijinoo tee.

‡ 21:9 21.9 Zabur 118.25-26.

§ 21:13 21.13 Ezayi 56.7.

* 21:16 21.16 Zabur 8.3.

Jeejaynaŋoo kaŋ Isa n'a danga
(*Marku 11.12-14, 20-24*)

¹⁸ Subbaahi tayaa ra, kaŋ Isa ga yee koyraa ra, a heray. ¹⁹ Kaŋ a ga jeejaynaa foo honnay fondaa ra, a koy a here, amma a mana haya kul gar a ga kala fitawey hinne. A nee a se: «Ize masi zay ni ga hala abada.» Dogoo din da jeejaynaŋoo kogu. ²⁰ Taalibey dii woo, boŋey haw, i nee: «Taka foo dogoo din da jeejaynaŋoo kogu?» ²¹ Isa n'i zaabi ka nee i se: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, nda war ga naanay, war si šikka, war ga hayaa tee kaŋ teendi jeejaynaŋoo se, koyne mo ba tondi hondoo woo, nda war nee a se: <Hun ne ma ni boŋ warra teekoo ra>, a ga tee. ²² Haya kul kaŋ war n'a wiri Irkoy ŋaarayyan ra, nda war ga naanay, war ga duu a.»

Man ra Isa duu nga hinoo
(*Marku 11.27-33; Luka 20.1-8*)

²³ Isa koy Irkoy hugu beeroo ra, a goo ma cawandi kaŋ sargari juwalkey jineborey nda gandaa boro beerey man a ka nee: «Hini foo nda n'ga wey tee? May ka ni noo hinoo woo?» ²⁴ Isa n'i zaabi ka nee: «Agay mo ga war hãa nda haya folloku. Nda war n'a har ya ne, ay ga hinoo har war se kaŋ nda ay ga wey tee: ²⁵ Yehiya batizeyanoo, man ra a hun, beenaa ra wala adamizey do?» I šelaŋ-šelaŋ cere game ka nee: «Nda ir nee <Beenaa ra>, a ga nee ir se: <Adiši macin se war mana naanay a?» ²⁶ Nda ir nee mo: <Adamizey>, ir ga hunbur alžamaa, zama borey kul ga Yehiya dii annabi.» ²⁷ I na Isa

zaabi ka nee: «Ir si bay.» A nee i se: «Agay da si hinoo har war se kaŋ nda ay ga wey tee.»

Iz'aru hinkaa filla yaasayantaa

²⁸ «Macin no war nee fillaa woo ra? Aru foo kaŋ goo nda zanka hinka. A man ijinaa ka nee: <Ay zankaa, koy goy hō alaneb faaroo ra.> ²⁹ A zaabi ka nee: <A si tee ya ne.> Waati banda ga, zanka yee nga šennoo se banda, a koy. ³⁰ A man affaa ka šenni follokaa har a se. Zankaa n'a zaabi ka nee: <A boori, ay koyoo.> Amma a mana koy. ³¹ Ithinkaa ra, affoo ka nga baaba ibaayoo tee?» I nee: «Ijinaa.» Isa nee i se: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, alkaasidikey nda woykuurey ga war jin ka huru Irkoy Laamaa ra. ³² Zama Yehiya kaa war do nda fondo šerrantaa, war mana naanay a. Amma alkaasidikey nda woykuurey naanay a. De mo ba kaŋ war dii woo, war mana kokor ka nimsi ka naanay a.»

Alaneb faaroo beerikey filla yaasayantaa
(Marku 12.1-12; Luka 20.9-19)

³³ «Wa haŋajer filla yaasayante foo se koyne. Aru foo kaŋ hugukoy no, a na alaneb faari tee. A na cete cin k'a wanga. A na nongu fanši kaŋ ra i ga tuuri-izey motti. A na soorohugu kuku cin†. Woo banda ga, a na faaroo naŋ beerikawyaŋ kone, de a naaru. ³⁴ Kaŋ hegaa waatoo man, a na nga tamey sanba beerikey do hala nga ma duu faari-izey ra. ³⁵ Beerikey na tamey dii ka affoo kar, ka affoo wii, ka affaa warra nda tondi k'a wii. ³⁶ A yee koyne ka tam fooyaŋ kaŋ boobo nda

---

† **21:33** 21.33 Soorohugu no kaŋ ga lakkalkey ga žigi ka faaroo hawgay.

ijinawey sanba. I na taka follokaa tee i se. ³⁷ Woo kul banda ga, a na nga iz'aroo sanba i do, a nee: <I g'ay iz'aroo beerandi.> ³⁸ Amma kaŋ beerikey ga dii iz'aroo, i nee cere se: <Woo ti tubukaa. Wa kaa, ir m'a wii, ir ma nga tubuhayaa taa.> ³⁹ I n'a dii, i n'a warra taray k'a kaa faaroo ra, i n'a wii. ⁴⁰ Nda faaroo koyoo kaa, macin no a g'a tee beerikey wey se?» ⁴¹ I nee a se: «A ga boro laaley wey halaci laala. A ga faaroo yeeti beerikaw tanayan se kaŋ g'a noo faari-izey hegaa waati.»

⁴² Isa nee i se: «War mana bay ka woo caw Citaaboo ra wala:

<Tondoo kaŋ cinakey n'a fur,
nga no ka tee hugoo kanjoo tondoo.

Ir Koyoo ka baa woo ma tee,
alaabiina no ir moyey cire!>‡

⁴³ Woo se ay ga nee war se, Irkoy Laamaa ga hun war kone, de a ga nondi jama foo se kaŋ ga albaha tee Laamaa se. ⁴⁴ [De mo boro kaŋ kaŋ tondoo woo boŋ ga say. Boro kaŋ ga a kaŋ ga motti.]»

⁴⁵ Kaŋ sargari juwalkey jineborey nda Fariziyeney maa nga filla yaasayantey, i bay kaŋ ngi ga a goo. ⁴⁶ I ceeci ngi m'a dii, amma i hunbur jamaa, zama jamaa mm'a dii annabi.

22

Hoyandikey filla yaasayantaa
(Luka 14.15-24)

---

‡ 21:42 21.42 Zabur 118.22-23.

¹ Isa yee ka zaabi ka šelan i se nda filla yaasayante ka nee: ² «Beenaa Laamaa ga hima nda kokoy kaŋ na hiijay hoyandi tee nga iz'aroo se. ³ A na nga tamey sanba i ma hoyandikey cee. Amma hoyandikey mana baa ngi ma koy. ⁴ A yee koyne ka tam fooyaŋ sanba ka nee: <Wa nee hoyandikey se: "Nga ne, ay ŋaahayaa soolu. Ay haw yaarey nda ag'alman naasey koosandi. Hayey kul soolu. Wa kaa hiijaa ra."> ⁵ Amma i mana hoyandoo dan assal, affoo kul koy nga fondaa ra. Affooyaŋ koy ngi faarey ra, affooyaŋ ngi maamalaa ra. ⁶ Wey kaŋ cindi na tamey dii k'i zarabi k'i wii. ⁷ Kokoyoo futu, a na nga soojey sanba i ma borowikey din halaci ka ngi koyraa ton. ⁸ Woo banda ga, a nee nga tamey se: <Ŋaahayey soolu, amma hoyandikey mana hima nda a. ⁹ Adiši wa koy nongey kaŋ ra fondawey ga cere kubay, boro kul kaŋ war n'a gar no din, war m'a cee a ma kaa hiijaa ra.> ¹⁰ Tamey din fatta ka koy fondawey bande ka borey kul marga kaŋ i duu ey, ilaala nda ihenna. Hiijaa hugoo too.

¹¹ Kokoyoo huru ka dii hoyandikey, a dii affoo kaŋ ga hiijaa hoyandoo darbaa sii. ¹² A nee a se: <Ay ceroo, taka foo nda ni huru ne ra hiijaa hoyandoo darbaa sii ni jindoo ra?> Bora dangay suk. ¹³ Kokoyoo nee tamey se: <Wa cewey nda kabey haw, war m'a warra taray, taray kubaa ra. No din ra hēeni nda hiyekeamayan ga tee.> ¹⁴ Zama boro boobo goo no kaŋ ciyandi, amma Irkoy boro suubantey ga kacca.»

*Alkaasoo kaŋ ga banandi kokoy beeroo se
(Marku 12.13-17; Luka 20.20-26)*

¹⁵ Woo banda ga, Fariziyeney koy cere guna ka dii taka kaŋ nda ngi na Isa dii nda nga meeŋennoo. ¹⁶ I na ngi taalibey nda Herod kondaa borey sanba a do ka nee: «Alfagaa, ir ga bay kaŋ cimi harkaw ti ni, n'ga Irkoy fondaa cawandi nda cimi, koyne mo n'si hunbur boro kul. N'si borey ndumey guna. ¹⁷ Adiŋi ir bayrandi woo kaŋ n'g'a hongu. A ga hima alkaasi ma banandi kokoy beeroo se wala a si hima?» ¹⁸ Isa na ngi laalayyanoo bay, a nee: «Macin se war g'ay sii, almunafikey? ¹⁹ Wa alkaasoo nooroo cebe ya ne.» I kate a se nzorfu kaaray tamma foo. ²⁰ A nee i se: «May biyoo nda nga maanoo ti woo?» ²¹ I nee a se: «Kokoy beeroo.» Waatoo din a nee i se: «Adiŋi wa kokoy beeroo hayey noo kokoy beeroo se, Irkoy waney, war m'i noo Irkoy se.» ²² Boŋey haw nda woo kaŋ i maar'a, i na Isa naŋ ka koy.

Hāayan bukawey tunyanoo ga

(Marku 12.18-27; Luka 20.27-40)

²³ Zaari follokaa ra, Sadusiyeney kaŋ ga nee tunyan si bara man Isa, i n'a hāa ²⁴ ka nee: «Alfagaa, Musa nee: <Nda aru buu a mana duu ize, nga armaa ga hiija woyoo hala a ma duu bukaa se ize.>»* ²⁵ Arma iyye bay ka bara ir ra, ijinaa hiiji, a buu a mana duu ize. Armaa na wandoo zaa. ²⁶ Takaa din da ihinkantoo, ihinzantoo hala iyyantoo ga. ²⁷ I kul dumaa ga, woyoo mo buu. ²⁸ Adiŋi tunyanoo hane, iyyaa ra, may se a ga tee wande? Zama i kul hiiji a ka bisa.»

---

* **22:24** 22.24 Alhukumoo 25.5-6.

²⁹ Isa zaabi ka nee i se: «War dere, war si Citaaboo bay, war si Irkoy hinoo bay. ³⁰ Zama tunyanoo hane, arey si hiiji, woyey si nondi hiijay. Amma i mma tee sanda almalaykayan beenaa ra. ³¹ Bukawey tunyanoo ſennoo ga, war mana bay ka hayaa caw kaŋ Irkoy n’a har war se: ³² <Agay ti Ibirahima Koyoo, Isiyaka Koyoo, Yakuba Koyoo?>† Irkoy man’ti bukawey Koyoo, baahunantey Koyoo no.» ³³ Alžamaa kaŋ ga haŋajer a se, nga cawandoo tee i se boŋhaway.

Yaamarey kul ibeeroo

(Marku 12.28–34; Luka 10.25–28)

³⁴ Waatoo kaŋ Fariziyeney maa kaŋ Sadusiyeney dangay suk Isa jine, i na cere marga. ³⁵ Ngi affoo [kaŋ ti aſariyaa baykaw] n’a sii k’a hãa ka nee: ³⁶ «Alfaḡaa, aſariyaa yaamarey kul ibeeroo ti affoo?» ³⁷ Isa nee a se: ««Ma baa ni Koyoo Irkoy nda ni binoo kul, nda ni hundoo kul, nda ni lakkaloo kul.»‡ ³⁸ Woo ti yaamarey kul ibeeroo, nga ti yaamar jinaa. ³⁹ Ihinkantoo ne kaŋ ga hima nda ijinaa: <Ma baa ni cinaa sanda takaa kaŋ nda n’ga baa ni boŋ.>§ ⁴⁰ Yaamar hinkaa woo ga, aſariyaa kul nda annabey ga deeja.»

Dawda yadda Almasihu ga sanda nga Koyoo

(Marku 12.35–37; Luka 20.41–44)

⁴¹ Waatoo kaŋ Fariziyeney marga, Isa n’i hãa ⁴² ka nee: «Macin no war g’a hongu Almasihu ga? May ize no?» I nee a se: «Dawda Haamaa

† **22:32** 22.32 Fattaroo 3.6, 15. ‡ **22:37** 22.37 Alhukumoo 6.5.

§ **22:39** 22.39 Sargarey 19.18.

no.» ⁴³ A nee i se: «Adiši taka foo nda Dawda Irkoy Hundoo hinoo ra g'a cee nda Koy ka nee:

⁴⁴ <Ir Koyoo nee ay Koyoo se:

“Goro ay kabe hennaa here,

hala waati kaŋ ra ay na ni iberey dan ni cewey
cire?”>^{*}

⁴⁵ Adiši nda Dawda g'a cee nda Koy, taka foo nda a ga tee a se Haama?» ⁴⁶ Boro kul mana hin k'a zaabi nda šenni foo. Za hanoo din, boro kul mana yadda ka hāayan fur a ga.

23

Wa hawgay Citaaboo baykey nda Fariziyeney ga

(Marku 12.38-39; Luka 11.43, 46; 20.45-46)

¹ Woo banda ga, Isa šelan jamaa nda nga taalibey se ² ka nee: «Musa dogoo ra Citaaboo baykey nda Fariziyeney koy goro. ³ Adiši haya kul kaŋ i n'a har war se, war m'a dii, war m'a tee. Amma war masi ngi teegoyey tee. Zama i si hayaa tee kaŋ i g'a har. ⁴ I ga jeeje tinayan [kaŋ borey si hin ey] haw k'i dan adamizey jesey ga, amma ngi, i si baa ngi ma kabe-ize foo dan i se. ⁵ Ngii teegoyey kul i s'i tee kala hala adamizey ma dii ngey sabbu se. I ga ngi tiirawey tefayandi, i ga ngi kaayey miŋey buzu-buzey kukandi*. ⁶ I ga baa jine gorodogey ŋaadogey nda margahugey ra. ⁷ I ga baa borey ma ngi foo nda beeray farrey ra, adamizey ma nee ngi se Rabbi.

---

* **22:44** 22.44 Zabur 110.1. * **23:5** 23.5 I mm'i dan hala ngi ma duu ka hongu Irkoy yaamarey.

⁸ Amma war, war masi ciyandi nda Rabbi, zama boro folloku ti war alfagaa, de war kul ti cere armayan. ⁹ War masi nee boro kul se war Baaba laboo ga, zama boro folloku ti war Baaba Irkoy kan goo beenaa ra. ¹⁰ War masi ciyandi nda jineboro, zama boro folloku ti war jineboraa kan ti Almasihu. ¹¹ War kul ibeeroo ga tee war tamoo. ¹² Boro kan na nga bon jer ga yee ganda, boro kan na nga bon yeeti ganda ga jerandi.»

*Isa citi Citaaboo baykey nda Fariziyeney ga
(Marku 12.40; Luka 11.39-52; 20.45-47)*

¹³ «War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga beenaa Laamaa daabu borey ga, war si huru, war si wey kan ga baa ngi ma huru, nan i ma huru.

¹⁴ [War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga woyey kan kurney faati kabey koonandi. Nda war ga Irkoy naaray, war si cahã ka ben hala borey ma dii war. Woo se war zukandoo ga hanse ka boobo.]

¹⁵ War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga teekoo nda laboo dira ka duu boro folloku kan huru alyahuudutaray. Nda a huru, war g'a tee žahannam ize cee hinka ka bisa war.

¹⁶ War bone, gongukaw danawey kan ga nee: <Nda boro žee nda Irkoy hugoo man'ti baffoo no, amma nda boro žee nda Irkoy hugoo wuragoo, nga žeeyanoo ga diyandi.> ¹⁷ Danaw saamey, affoo ti ibeeroo, wuragoo wala Irkoy hugoo kan ga wuragoo henanandi? ¹⁸ War ga nee koyne:

«Nda boro žee nda Irkoy hugoo man'ti baffoo no, amma nda boro žee nda sargaroo kaŋ goo sargari tonadogoo boŋ, nga žeeyanoo ga diyandi.»

¹⁹ Danawey, affoo ti ibeeroo, sargaroo wala sargari tonadogoo kaŋ ga sargaroo henanandi?

²⁰ Boro kaŋ žee nda sargari tonadogoo, žee nda a nda haya kul kaŋ goo a boŋ. ²¹ Boro kaŋ žee nda Irkoy hugoo, žee nda a nda Bora a kaŋ ga goro a ra. ²² Boro kaŋ žee nda beenaa, žee nda Irkoy kokoy gorodogoo nda Bora a kaŋ ga goro a ra.

²³ War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga anaanawoo, nda kaabaa, nda day-day kaŋ se i ga nee kumin, azakkaa noo Irkoy se. Amma war na ašariyaa haya beerey naŋ kaŋ ti šerretaray, nda hinnari, nda laadirtaray. Wey ti hayey kaŋ war hima k'i tee bila nda war ma jerey naŋ. ²⁴ Gongukaw danawey kaŋ ga hamni-ize soogu k'a kaa ngi haŋhayaa ra, amma war ga yoo gon.

²⁵ War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga potoo nda taasaa dumaa jumay, amma kuneheroo ga too nda komari nda alhawa futu. ²⁶ Fariziyeney danaa, potoo gundoo jumay jina hala dumaa mo ma henan.

²⁷ War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga hima nda saarayyan kaŋ i n'i kaarayandi, tarayheroo ga hima nda haya kaŋ ga boori, amma kuneheroo ga too nda bukaw biri nda žiibi dumi kul. ²⁸ Takaa din da, war da mo, tarayhere war ga hima nda boro šerranteyan adamizey jine, amma kunehere

war ga too nda almunafikitaray nda goy futu teeyan.

²⁹ War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga annabey saarawey cin ka boro šerrantey saarawey taalam, ³⁰ de war ga nee: «Nda a gar ir mma bara ir kaagey zamanoo ra, ir si hanga ey ka annabey kurey mun.» ³¹ Woo ra war mma seedetaray tee war boŋ ga kaŋ annabey wiikey izey ti war. ³² War, wa hayaa kaŋ war kaagey n'a sintin ka too nga kaydogoo ga! ³³ Gandakarfey, gondi izey, taka foo ra war ga zuru žahannam ciitoo se?

³⁴ Woo se nga ne, ay ga annabiyaŋ, nda lakkalkoyniyaŋ, nda Citaaboo baykawyaŋ sanba war ga. War ga wiiya i ra, war ga boroyaŋ kanji i ra, war ga affooyaŋ barzu i ra war margahugey ra. War g'i gurzugay koyra ka koy koyra, ³⁵ hala kuri šerrantaa kaŋ mun laboo ga ma kaŋ war boŋ, m'a dii za Habila kaŋ ti boro šerrante kuroo munyanoo hala Zakarya, Barki izoo kuroo munyanoo ga kaŋ war n'a wii Irkoy hugoo nda sargari tonadogoo game.† ³⁶ Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, woo kul si kaŋ kala zamanoo woo izey boŋ.»

*Isa hēe Žerizalem ga
(Luka 13.34–35)*

³⁷ «Žerizalem, Žerizalem kaŋ ga annabey wii, a ga tondi ka borey warra k'i wii kaŋ sanbandi a ga. Cee marje ay baa ya ni izey marga sanda takaa kaŋ nda gorgo ga nga izey marga nga

† **23:35** 23.35 Sintinoo 4.8; Taarikey 2to 24.20–22.

fatawey cire, amma war wanji! ³⁸ Nga ne, war hugoo ga nanandi ka tee gangani furante. ³⁹ Ay g'a har war se kan war si dii agay koyne za sohō da hala waati kan ra war ga nee: <Albarka ma huru bora ra kan ga kaa ir Koyoo maapoo ga.>‡»

24

*Isa na Irkoy hugu beeroo kayriyanoo bayrandi
(Marku 13.1-2; Luka 21.5-6)*

¹ Waatoo kan Isa goo ma fatta Irkoy hugu beeroo ra ka koy, nga taalibey man a ka hugey kan goo Irkoy hugu beeroo ra cebe a se. ² A n'i zaabi ka nee: «War ga dii woo kul? Cimoo ne kan ay g'a har war se, tondi foo si cindi affoo bon kan si kaa ka kayra.»

*Isa na gurzugawey sintinoo bayrandi
(Marku 13.3-13; Luka 21.7-19)*

³ Woo banda ga, kan Isa goro Zaytunaney tondi hondoo bon, nga taalibey man a jere ga ka nee: «Waatoo har ir se kan ga tee, de mo macin ti ni kaayanoo nda zamanoo benantaa tammaasaa?»

⁴ Isa n'i zaabi ka nee: «Wa hawgay boro kul masi war darga, ⁵ zama boro booboyan ga kaa ay maapoo ga ka nee kan ngi ti Almasihu, de mo i ga boro boobo darga. ⁶ War ga kaa ka maa wonguyan nda wongu alhabaryan, wa war bon hawgay war masi hunbur. Kala wey ma teendi, amma hala sohō man'ti benantaa no. ⁷ Ganda foo ga tun ka ganda foo wongu, laama foo ga tun ka laama foo wongu. Herayyan nda labu jijiriyen ga tee nongu boobo ra. ⁸ Wey kul man'ti

‡ 23:39 23.39 Zabur 118.26.

kala sintinoo, i ga hima nda hayyan kuubi jina-jinawey.

⁹ Waatoo woo, i ga war nondi zarabiyan se, i ga war wii, gandawey kul ga konna war ay maano sabbu se. ¹⁰ Alwaatoo woo, boro boobo ga murti, i ga cere nondi, i ga konna cere. ¹¹ Taari annabi boobo ga tun ka boro boobo darga. ¹² Goy futu teeyanoo booboyanoo se, boro boobo bajoo ga yee ganda. ¹³ Amma boro kaŋ gaabandi hala benantaa ga, a ga hallasi. ¹⁴ LaamaaAlhabar Boryaa woo ga waazandi aduŋna kul ra ka seedetaray tee gandawey kul se. Woo banda ga, benantaa no.»

Isa na zarabi beeroo waatoo bayrandi

(Marku 13.14–23; Luka 17.23–24, 37; 21.20–24)

¹⁵ «Waati kaŋ war ga dii <haya harramantaa>* kaŋ annabi Daniyel n'a har ga goro nongu henanantaa ra. Boro kaŋ g'a caw ma faham! ¹⁶ Waatoo din borey kaŋ goo Žude gandaa ra ma zuru ka koy tondi hondey ra. ¹⁷ Boro kaŋ goo sooro boŋ masi zunbu ka hayey zaa kaŋ goo nga hugoo ra. ¹⁸ Boro kaŋ goo faarey ra masi yee ka koy nga burmusoo zaa. ¹⁹ Woyey bone kaŋ ga tee boro hinka nda wey kaŋ ga naanandi haney din. ²⁰ Wa Irkoy ŋaaray hala war zuruyanoo masi tee jiyaw ra wala hunanzam zaari hane. ²¹ Zama waatoo din zarabi beeri ga tee kaŋ cine mana bay ka tee za aduŋna sintinoo ga hala sohõ. Šikka sii nga cine si yee ka tee. ²² Nda a gar haya nka mana kumandi zaarey din ra, boro kul si hallasi.

* **24:15** 24.15 Daniyel 9.27; 11.31; 12.11.

Amma Irkoy boro suubantey maaganda se haya ga kumandi zaarey din ra. ²³ Nda boro nee war se: <Almasihu ne, ne ra> wala: <Nga ne>, war masi naanay. ²⁴ Zama taari almasihuyan nda annabiyan ga tun. I ga tammaasa beeriyan nda kayfiyan tee hala, nda a ga hin ka tee, ngi ma Irkoy boro suubantey mo darga. ²⁵ Nga ne, ay na war haɗa žiibey kaa.

²⁶ Adiši nda i nee war se: <Nga ne saajoo ra>, war masi koy, <Nga ne hugoo kunehere>, war masi naanay. ²⁷ Zama takaa kaɗ nda meloo ga dii waynahunay ka koy hala waynakanay, takaa din no Bora a kaɗ tee Adamize kaayanoo hane. ²⁸ Nongoo kaɗ ra bukaa goo, no din ra dutaley ga marga.»

*Bora a kaɗ tee Adamize kaayanoo
(Marku 13.24-27; Luka 21.25-28)*

²⁹ «Dogoo din da zaraboo haney din banda ga, waynaa ga tee kubay,
handoo si nga gaayoo noo,
handarawey ga kaɗ ka hun beenaa ra,
beenaa hayey ga jijiri.

³⁰ Waatoo din Bora a kaɗ tee Adamize tammaasaa ga bangay beenaa ra. Aduɗɗa alkabiilawey kul ga binehēenay, de i ga dii <Bora a kaɗ tee Adamize ga kaa duulawey ga ka hun beenaa ra>† nda gaabi nda darža beeri. ³¹ A ga nga almalaykey sanba nda laati beeri hēeni beeri hala i ma nga boro suubantey marga ka hun gandaa kanje taacaa kul ga aduɗɗa boɗ foo ga ka koy boɗ faa ga.»

† **24:30** 24.30 Daniyel 7.13.

Bayraa kaŋ jeejaynaŋoo g'a noo
(Marku 13.28-31; Luka 21.29-33)

³² «Wa faham bayraa se kaŋ jeejaynaŋoo g'a noo. Za tuuroo kabey subey ban, i na fita taagayaŋ tee, war ga bay kaŋ konnoo waatoo man. ³³ Takaa din da, war mo, nda war dii hayey wey kul, war ma bay kaŋ a man, a goo koyraa miŋoo ga. ³⁴ Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, zamanoo woo borey si ben hala hayey wey kul ma teendi. ³⁵ Beenaa nda gandaa ga dere, amma ay meeŋenney si dere abada.»

Wa hanna cijin nda zaari
(Marku 13.32-37; Luka 17.26-30, 34-36; 21.34-36)

³⁶ «Boro kul si hanoo wala waatoo bay kaŋ hayey wey ga kaa ka tee. Almalaykey kaŋ goo beenaa ra s'a bay, Iz'aroo s'a bay, Baaba Irkoy hinne no ma waatoo bay. ³⁷ Hayaa kaŋ tee Nuhu zaarey hane, takaa din da no ma tee Bora a kaŋ tee Adamize kaayanoo ga. ³⁸ Haney kaŋ hari beeroo mana kaa, borey ga ŋaa i ga haŋ, i ga hiiji i ga ŋi izey hiijandi hala hanoo kaŋ Nuhu huru sunduku beeroo ra kaŋ tee harihii. ³⁹ I mana haya kul bay hala waatoo kaŋ ra hari beeroo kaa k'i kul tuusu. Takaa woo da cine no ma tee Bora a kaŋ tee Adamize kaayanoo ga. ⁴⁰ Waatoo woo, boro hinka kaŋ goo faari ra, affaa ga zandi, affaa ga naŋandi. ⁴¹ Woy hinka kaŋ ga fufu fufutondi ga, affaa ga zandi, affaa ga naŋandi.

⁴² Adiŋi wa hanna cijin nda zaari, zama war si bay han kaŋ no war Koyoo ga kaa. ⁴³ War ma haya foo bay kaŋ ti, nda a gar hugukoy ga bay

waatoo kan ga zayoo ga kaa, a ga hanna, a si nan a ma nga hugoo kayri. ⁴⁴ Woo se war mo ma soolu, zama waatoo kan war s'a hongu ra Bora a kan tee Adamize ga kaa.»

Tam dumi hinkaa
(Luka 12.41-48)

⁴⁵ «May ti tam laadirante lakkalkoynoo kan nga koyoo g'a dan nga borey jine hala a m'i noo naayan waatoo ra kan ga hima? ⁴⁶ Tamoo din duu gomni kan nga koyoo kaayanoo ga, a g'a gar a ga takaa woo tee. ⁴⁷ Cimoo ne kan ay g'a har war se, a g'a dan nga almaanoo kul jine. ⁴⁸ Amma nda tam laala no, a nee nga binoo ra: <Ay koyoo ga gay>, ⁴⁹ nda a sintin ka nga tam hangasiney kar, ka naa ka han harifutu hankey bande, ⁵⁰ tamoo woo koyoo ga kaa zaari kan a s'a hongu ra nda waati kan a s'a bay ra. ⁵¹ A g'a zukandi futu ka nga nda almunafikey tee affoo. No din ra hēeni nda hiye ka amayan ga tee.»

25

Hondiyaw woyaa (10) filla yaasayantaa

¹ «Hanoo din, beenaa Laamaa ga hima nda hondiyaw woy (10) kan na ngi fitillawey zaa ka fatta ka koy aruhiji taagaa kubay. ² Igguu i ra sii nda lakkal, igguu goo nda lakkal, ³ zama lakkal janantey na ngi fitillawey zaa, i mana jii zaa ngi bande. ⁴ Amma lakkalkoyney na jii dan ngi jinawey ra ka koy nda ngi fitillawey. ⁵ Kan aruhijoo gay a mana kaa, i kul dusungu ka jirbi. ⁶ Cijinoo gamoo ra, kaati foo tee ka nee: <Aruhijoo ne, wa fatta k'a kubay!> ⁷ Hondiyawey

kul tun ka ngi fitillawey hanse. ⁸ Lakkal jaŋantey nee lakkalkoyney se: <Wa ir noo war jiyey ra, zama ir fitillawey goo ma buu.> ⁹ Lakkalkoyney zaabi ka nee: <Kalaa, a si too ir nda war. Wa koy maamalakey do ka day war boŋ se.> ¹⁰ Waatoo kaŋ i koy day, aruhijoo kaa, soolantey huru a bande hijaa hugoo ra, i na hugoo mipoo daabu. ¹¹ Kayna, hondiyawey jerey kaa ka nee: <Ir koyoo, ir koyoo, feeri ir se!> ¹² Amma a n'i zaabi ka nee: <Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, ay si war bay.> ¹³ Adiŋi wa hanna cijin nda zaari, zama war si zaaroo bay, war si waatoo bay.»

Nooru talfantaa filla yaasayantaa
(Luka 19.11-27)

¹⁴ «A ga hima nda boro kaŋ ga koy naaru. A ciya nga tamey se k'i noo nga almaanoo. ¹⁵ A na affoo noo talaŋ guu, affoo ihinka, a na affoo noo affoo. A na affoo kul noo woo kaŋ boraa ga hin a, a naaru. Dogoo din da ¹⁶ woo kaŋ duu talaŋ guwaa koy i ka goy, a duu igguu tana. ¹⁷ Takaa din da, woo kaŋ duu ihinkaa, duu ihinka tana. ¹⁸ Amma woo kaŋ duu afolloku koy guusu fanŋi laboo ra ka nga koyoo nooroo tugu a ra.

¹⁹ Waati kuku banda ga, tamey wey koyoo kaa, a na nooroo laasaaburoo tee i bande. ²⁰ Woo kaŋ duu talaŋ guwaa man, a kate ey nda igguu tana kaŋ a duu ey, a nee: <Ay koyoo, talaŋ guu no n'n'ay noo, igguu tana ne kaŋ ay duu ey.> ²¹ Nga koyoo nee a se: <A boori, tam henna laadirantaa, ni laadir ikaccu ra, ay ga ni dan haya boobo jine, huru ir ma jaali.> ²² Woo kaŋ duu talaŋ hinkaa mo man, a nee: <Ay koyoo, talaŋ

hinka no n'n'ay noo, ihinka tana ne kaŋ ay duu ey.> ²³ Nga koyoo nee a se: <A boori, tam henna laadirantaa, ni laadir ikaccu ra, ay ga ni daŋ haya boobo jine, huru ir ma paali.> ²⁴ Woo kaŋ duu talaŋ follokaa mo man, a nee: <Ay koyoo, ay ga bay kaŋ boro ŝenda ti ni, n'ga hegay nongu kaŋ ra mana duma, n'ga marga nongu kaŋ ra mana saya. ²⁵ Ay hunbur, ay koy ni talaŋoo tugu laboo cire, ni wanoo ne.> ²⁶ Nga koyoo n'a zaabi ka nee: <Tam laala fuyyantaa, n'ga bay kaŋ ay ga hegay nongu kaŋ ra ay mana duma, ay ga marga nongu kaŋ ra ay mana saya. ²⁷ Adiŝi ni hima k'ay nooroo jisi bankoo borey do. Nga ra, nda ay kaa, ay ga duu nga nda albaha. ²⁸ Wa talaŋoo taa a kone k'a noo bora se kaŋ kone iwoyaa (10) goo. ²⁹ Zama i ga bora noo kaŋ goo nda a, de a ga feeri, amma bora kaŋ sii nda a, ba woo kaŋ a goo nda a, ga taandi. ³⁰ Tamoo kaŋ si haya hanse w'a warra taray, taray kubaa ra. No din ra hēeni nda hiŋekaamayan ga tee.>>

Ciitoo kaŋ ga teendi kayandoo hane

³¹ «Waati kaŋ Bora kaŋ tee Adamize kaa nga daržaa ra, nda nga almalaykey kul, a ga goro nga kokoy gorodoo daržantaa ra. ³² Gandawey kul ga marga a jine. A g'i fay-fay, sanda takaa kaŋ nda kurkaw ga feejey fay k'i kaa hanciney ra. ³³ A ga feejey daŋ nga kabe hennaa here ka hanciney daŋ ilaalaa here.

³⁴ Woo banda ga, kokoyoo ga nee borey kaŋ goo nga kabe hennaa here se: <Wa kaa, war kaŋ ay Baaba Irkoy na albarka daŋ war ra. Wa Laamaa tubu kaŋ soolandi war se za aduŋja

daaruroo ga, ³⁵ zama ay heray, war n'ay noo ya ŋaa. Ay jaw, war n'ay noo ya haŋ. Ay tee yaw, war n'ay yawzunbay. ³⁶ Ay baji, war n'ay bankaaray. Ay wirci, war koy ay guna. Ay huru kasa, war koy ay do.> ³⁷ Waatoo din boro šerrantey g'a zaabi ka nee: <Ir Koyoo, waati foo no ir dii ni heray, ir na ni ŋandi wala ni jaw, ir na ni noo ma haŋ? ³⁸ Waati foo no ir dii ni tee yaw, ir na ni yawzunbay wala ni baji, ir na ni bankaaray? ³⁹ Waati foo no ir dii ni wirci wala ni huru kasa, ir koy ni do?> ⁴⁰ Kokoyoo g'i zaabi ka nee: <Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, haya kul kaŋ war n'a tee ag'armey wey i kul ikaccaa affoo se, agay se war n'a tee.>

⁴¹ Woo banda ga, a ga nee borey kaŋ goo nga kabe laalaa here se: <Wa hun ay ga, dangantey! Wa koy nuune abadantaa ra kaŋ soolandi Ibilisi nda nga dontokey se, ⁴² zama ay heray, war man'ay noo ya ŋaa. Ay jaw, war man'ay noo ya haŋ. ⁴³ Ay tee yaw, war man'ay yawzunbay. Ay baji, war man'ay bankaaray. Ay wirci, ay huru kasa, war mana koy ay guna.> ⁴⁴ Waatoo din ŋi mo g'a zaabi ka nee: <Ir Koyoo, waati foo no ir dii ni heray wala ni jaw, wala ni tee yaw, wala ni baji, wala ni wirci, wala ni huru kasa, ir mana ni alhaadimay?> ⁴⁵ Waatoo din a g'i zaabi ka nee: <Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, haya kul kaŋ war man'a tee ikaccey wey affoo se, agay se war man'a tee. ⁴⁶ Wey ga koy zukandi abadantaa ra, amma boro šerrantey ga koy hunayan abadantaa ra.>>

26

*Bonkoyney hawandifutay Isa ga
(Marku 14.1-2; Luka 22.1-2; Yehiya 11.45-53)*

¹ Waatoo kaŋ Isa na ŝenney wey kul har ka ben, a nee nga taalibey se: ² «War ga bay kaŋ ne nda jirbi hinka Borcintaraa jingaroo ga tee, Bora a kaŋ tee Adamize ga nondi ka kanjandi.»

³ Sargari juwalkey jineborey nda gandaa boro beerey na cere marga sargari juwalkey jineboraa Kayif batumaa ra. ⁴ I na cere guna ka dii taka kaŋ nda ngi na Isa dii nda carmay k'a wii. ⁵ I nee: «A masi tee jingaroo ra hala alžamaa masi koy ture.»

*Woy foo na turaari doori Isa bonoo bon
(Marku 14.3-9; Yehiya 12.1-8)*

⁶ Isa goo Betani, Simon jiraykoynoo hugoo ra. ⁷ Kaŋ a goo ŋaadogoo ra, woy foo man jeroo ga kaŋ kone tondi kaaray kulba goo. A ga too nda turaari hay ŝenda. A n'a doori Isa bonoo bon. ⁸ Kaŋ taalibey dii woo, i dukur ka nee: «Cin no hasaraa woo g'a hanse? ⁹ A ga hin ka neerandi hay ŝenda ka nondi talkey se.» ¹⁰ Isa bay, a nee i se: «Macin se war ga woyoo farandi? Zama teegoy henna no a n'a tee ya ne. ¹¹ War nda talkey no waati kul, amma agay si cindi war bande waati kul. ¹² Turaaroo kaŋ a n'a doori ay gaahamoo ga, ay suturayanoo se a n'a tee. ¹³ Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, nongu kul kaŋ ra Alhabar Boryaa woo waazandi aduŋŋa kul ra, hayaa kaŋ woyoo woo n'a tee mo ga harandi hala borey ma hongu woyoo.»

Žudas soolu ka Isa zanba
(Marku 14.10-11; Luka 22.3-6)

¹⁴ Woo banda ga, taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo kaŋ se i ga nee Žudas Iskariyot koy sargari juwalkey jineborey do ¹⁵ ka nee: «Macin no war g'a noo ya ne nda ay na Isa nondi war se?» Borey na nzorfu kaaray tamma boŋ waranza (30) kayandi a se. ¹⁶ Za waatoo woo, Žudas cindi a ga dimma henna ceeci ka Isa nondi.

Isa nda nga taalibey na jingaroo ŋaayanoo soolu
(Marku 14.12-21; Luka 22.7-14)

¹⁷ Takulawey kaŋ ra dolobiri sii jingaroo zaari jinaa, taalibey man Isa ka nee: «Man ra n'ga baa ir ma Borcintaraa jingaroo ŋaayanoo soolu ma ne?» ¹⁸ A nee: «Wa koy koyraa ra boro filaana do ka nee a se: <Alfagaa nee: "Ay waatoo man, ni do agay nda ay taalibey ga Borcintaraa jingaroo tee.">» ¹⁹ Taalibey na Isa yaamaroo tee, i na Borcintaraa jingaroo soolu.

Isa bayrandi kaŋ nga taalibi foo ga kaa ka nga nondi
(Marku 14.18-21; Luka 22.21-23; Yehiya 13.21-30)

²⁰ Kaŋ cijinoo too, Isa goro ŋaadogoo ra, nga nda taalibi woy cindi hinkaa (12). ²¹ Waatoo kaŋ i goo ma ŋaa, a nee: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, war affoo g'ay nondi.» ²² Ngi biney hanse ka maray, de affoo kul sintin ka nee a se: «N'bay man'ti agay no, ay Koyoo?» ²³ A zaabi ka nee: «Boraa kaŋ goo ma sufa ay bande taasaa ra, woo din no m'ay nondi. ²⁴ Šikka sii, Boraa kaŋ tee

Adamize ga koy nda takaa kaŋ nda a hantumandi a ga Citaaboo ra. Amma boraa bone kaŋ ga Boraa kaŋ tee Adamize nondi. A baa boraa din se a masi ba huru aduŋŋa ra.» ²⁵ Žudas kaŋ g'a nondi zaabi ka nee: «N'bay man'ti agay no, Rabbi?» A nee a se: «Ni hunday k'a har.»

*Amaanaa kaŋ zandi nda kuri
(Marku 14.22-26; Luka 22.14-20; Korent borey
bataga 1na 11.23-25)*

²⁶ Waatoo kaŋ i goo ma ŋaa, Isa na takula zaa, a na albarka daŋ, a n'a dunbu. A n'a noo taalibey se ka nee: «Wa dii ka ŋaa, woo ti ay gaahamoo.» ²⁷ Woo banda ga, a na poti zaa, a na albarka daŋ. A n'a noo i se ka nee: «War kul ma haŋ a ra, ²⁸ zama woo ti ay kuroo, amaanaa kuroo kaŋ mun boro boobo se zunubey yaafayanoo se. ²⁹ Ay ga war bayrandi kaŋ waatoo woo banda ga, ay si alaneboo izoo haroo haŋ kala hala han kaŋ ay yee k'a haŋ taaga war bande ay Baaba Irkoy Laamaa ra.» ³⁰ I na baytiyaŋ don, de i fatta ka koy Zaytupaŋey tondi hondoo do.

*Isa bayrandi kaŋ Piyer ga nga yankar
(Marku 14.27-31; Luka 22.31-34; Yehiya
13.36-38)*

³¹ Waatoo woo, Isa nee nga taalibey se: «Hõ cijinoo woo, war kul ga zuru k'ay naŋ, zama a hantumandi Citaaboo ra ka nee: <Ay ga kurkaa kar, de feejeŋy kaŋ goo feeji kuroo ra ga say-say.>*

* **26:31** 26.31 Zakarya 13.7.

³² Amma waati kaŋ ay tun koyne, ay ga koy war jine Galile.»

³³ Piyer zaabi ka nee a se: «Nda borey kul na ni naŋ, agay, ay si ni naŋ abada.» ³⁴ Isa nee a se: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har ma ne, hõ cijinoo woo hunday gorgaa si ciya jina kaŋ n'g'ay yankar cee hinza.» ³⁵ Piyer nee a se: «Ba nda ya mma buu ni bande, ay si ni yankar.» Taalibey kul mo na šenni follokaa har.

*Isa mooru nga taalibey ga ka Irkoy ŋaaray
(Marku 14.32-42; Luka 22.39-46)*

³⁶ Isa nda nga taalibey koy nongu foo ra kaŋ se i ga nee Getesemane. A nee i se: «Wa goro ne hala ay ga koy hetti ka Irkoy ŋaaray.» ³⁷ A na Piyer nda Zebede iz'aru hinkaa zaa nga bande, binemarayyan nda hunburay sintin ka tee a se. ³⁸ A nee i se: «Ay binoo ga hanse k'ay maray hala ay ga baa ka buu. Wa cindi ne, war ma hanna ay bande.» ³⁹ A koy jine kayna, de a na nga ndumoo sinji laboo ra ka Irkoy ŋaaray ka nee: «Ay Baaba Irkoy, nda ay ga duu a, gurzugaa potoo woo moorandi ay ga. Amma agay ibaayoo masi tee, ni wanoo ma tee.»

⁴⁰ A yee kate taalibey do, a n'i gar i ga jirbi. A nee Piyer se: «Adiši war mana hin ka ba guuru foo hann'ay bande? ⁴¹ Wa hanna, war ma Irkoy ŋaaray hala war masi koy siyandi ka kaŋ zunubu ra. Anniya henna goo, amma gaaham sii nda gaabi.»

⁴² Isa yee koyne ka hibi i ga cee hinkantoo, a na Irkoy ŋaaray ka nee: «Ay Baaba Irkoy, nda

potoo woo si hin ka mooru agay ya n'a haɗ, ni ɪbaayoo ma teendi.»

⁴³ A yee kate koyne, a na taalibey gar i ga jirbi, zama jirbi se, ngi moyey si hin ka feeri.

⁴⁴ A n'i naɗ ka koy koyne, a na Irkoy ɗaaray cee hinzantoo, ŝenni follokaa no a yee k'a har.

⁴⁵ Woo banda ga, a koy taalibey do ka nee i se: «Adiŝi war mma jirbi, war mma hunanzam! Waatoo ne ka too, Bora a kaɗ tee Adamize ga kaɗ zunubantey kabey ra. ⁴⁶ Wa tun, ir ma koy! Bora a kaɗ g'ay nondi ne ka man.»

Takaa kaɗ nda Isa diyandi

(Marku 14.43-50; Luka 22.47-53; Yehiya 18.3-12)

⁴⁷ Isa goo ma ŝelaɗ da kaɗ Źudas, taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo ne ka kaa, nga nda alŝama beeri kaɗ kone takubayaɗ nda gobuyaɗ goo. I mana hun kala sargari juwalkey jineborey nda gandaa boro beerey do. ⁴⁸ Bora a kaɗ g'a nondi nk'i noo tammaasa, a nee: «Bora a kaɗ ay g'a summu, nga no. W'a dii.» ⁴⁹ Dogoo din da a man Isa ka nee: «Ay ga sallam ni ga, Rabbi!» A n'a summu. ⁵⁰ Amma Isa nee a se: «Ay ceroo, cin ti woo kaɗ n'kaa k'a tee?» Woo banda ga, borey man Isa ka kabe fur a ga k'a dii. ⁵¹ Borey kaɗ goo Isa bande, affoo ne ka nga takubaa hoobu ka sargari juwalkey jineboraa tamoo kar ka haɗaa kaa. ⁵² Waatoo din Isa nee a se: «Ni takubaa yeeti dogoo ra, zama borey kul kaɗ ga takuba zaa ga halacandi nda takuba. ⁵³ Ni mma hongu kaɗ ay si hin k'ay Baaba Irkoy ɗaaray kaɗ g'ay noo soho da haya kaɗ bisa almalayka wongu jama woy

cindi hinka (12)? ⁵⁴ Adiši taka foo nda Citaaboo šenney ga tabati kaŋ nee takaa woo ga hima ka tee?»

⁵⁵ Waatoo din Isa nee jamaa se: «War kaa ay ga nda takubayanŋ nda gobuyanŋ k'ay dii sanda zay beeri. Zaari kul ay ga goro ka cawandi Irkoy hugu beeroo ra, war mana bay k'ay dii.

⁵⁶ Woo kul teendi hala annabey citaabey šenney ma tabati.» Woo banda ga, taalibey kul zuru k'a naŋ.

Isa danjandi hoyraykey margaroo jine

(Marku 14.53–65; Luka 22.54–55, 63–71; Yehiya 18.13–14, 19–24)

⁵⁷ Borey kaŋ na Isa dii n'a ka koy sargari juwalkey jineboraa Kayif do, no din ra Citaaboo baykey nda boro beerey ga marga. ⁵⁸ Piyer goo nongu mooro ra, a hanga Isa hala nga ma huru sargari juwalkey jineboraa batumaa ra ka goro lakkalkey bande ka dii hayaa woo benantaa.

⁵⁹ Sargari juwalkey jineborey nda hoyraykey margaroo kul ga ceeci ngi ma duu taari seede-taray kaŋ Isa na goy futu tee, hala a ma wiiyandi.

⁶⁰ Amma i mana duu baffoo, ba kaŋ taari seede boobo bangay. Woo kul banda ga, boro hinka man ey ⁶¹ ka nee: «Woo nee: «Ay ga hin ka Irkoy hugoo kayri, de jirbi hinza ra y'a cin.»»

⁶² Sargari juwalkey jineboraa tun ka nee Isa se: «N'si haya kul har hayey ra kaŋ seedewey g'i har ni ga?»

⁶³ Amma Isa mana tuuru. Sargari juwalkey jineboraa nee a se: «Ay n'a kar ni ga nda Irkoy hunantaa kala m'ir bayrandi nda ni ti Almasihu, Irkoy Iz'aroo.»

⁶⁴ Isa nee a se: «Ni hunday k'a har. Ay g'a har war se mo kaŋ hõ banda

ga, war ga dii Bora a kan tee Adamize ga goro Hinikoyoo kabe hennaa ga[†] ka <kaa duulawey ga ka hun beenaa ra.>‡» ⁶⁵ Waatoo din sargari juwalkey jineboraa na nga darbawey kottu ka nga futuyanoo cebe. A nee: «A na Irkoy wow! Cin no ir g'a tee seede se koyne? Nga ne, sohõ war maa wowyanoo. ⁶⁶ Macin no war nee?» I n'a zaabi ka nee: «A ga hima ka wiiyandi.»

⁶⁷ Woo banda ga, i tufa ndumoo ga ka kabe k'a kar, i n'a san ⁶⁸ ka nee: «Annabitaray tee, Almasihu! May ka ni kar?»

Piyer na Isa yankar

(Marku 14.66–72; Luka 22.56–62; Yehiya 18.15–18, 25–27)

⁶⁹ Piyer goo ma goro taray batumaa ra, konja woy-ize foo man a ka nee: «Ni mo cindi Isa Galile boraa bande.» ⁷⁰ Amma a n'a yankar borey kul jine ka nee: «Ay si hayaa bay kan n'ga baa m'a har.» ⁷¹ Piyer goo ma koy hugoo mijoo here, konja foo dii a, a nee borey kan goo no se: «Woo cindi Isa Nazaret boraa bande.» ⁷² A žee ka yee k'a yankar ka nee: «Ay si boraa woo bay.» ⁷³ Kayna, borey kan goo no din man Piyer ka nee a se: «Nda cimi, ni mo, n'goo i ra, zama ni deene šennoo no m'a cebe.» ⁷⁴ A sintin ka nga bon danga ka žee ka nee: «Ay si boraa woo bay.» Dogoo din da gorgaa ciya. ⁷⁵ Waatoo din Piyer hongu šennoo kan Isa n'a har kan ti: «Gorgaa si ciya jina kan n'g'ay yankar cee hinza.» § Woo banda ga, a fatta ka hēe ka zana.

† 26:64 26.64 Zabur 110.1. ‡ 26:64 26.64 Daniyel 7.13.

§ 26:75 26.75 Sorro 34to.

27

*I na Isa ka koy goforner Pilat do
(Marku 15.1; Luka 23.1-2; Yehiya 18.28-32)*

¹ Subbaahi tayaa ra, sargari juwalkey jineborey nda gandaa boro beerey na cere guna ka dii taka kaŋ nda ngi na Isa wii. ² I na Isa haw, i n'a gongu ka koy a daŋ Pilat kaboo ra kaŋ ti goforneroo.

*Žudas na nga boŋ wii
(Teegoyey 1.18-19)*

³ Woo banda ga, Žudas kaŋ na Isa nondi dii kaŋ i kayandi kaŋ a ga wiiyandi, a nimsi, a na nzorfu kaaray tamma boŋ waranzaa (30) yeeti sargari juwalkey jineborey nda boro beerey ga ⁴ ka nee: «Ay duu zunubu ka bora a kaŋ mana haya kul tee nondi.» I nee: «Ir baa foo? Woo ti ni šenni.» ⁵ Žudas na noorey warra Irkoy hugoo ra, a hun no din ka koy nga boŋ deejii ka buu. ⁶ Sargari juwalkey jineborey na noorey kuuna ka nee: «A si hima noorey wey ma daŋandi Irkoy hugoo almaanoo ra, zama kuri hay no.» ⁷ I na cere guna ka kayandi kaŋ ngi ma yoonaa faaroo day nda ey, k'a tee yawey se saaray. ⁸ Woo se hala hō i ga nee faaroo din se kuroo hayoo faaroo. ⁹ Waatoo din hayaa kaŋ annabi Žeremi dontandi a m'a har tabati kaŋ ti: «I na nzorfu kaaray tamma boŋ waranzaa (30) zaa, hayoo alkadaroo kaŋ nda Izirayel borey n'a himandi. ¹⁰ I na nooroo noo

a ma tee yoonaa faaroo sanda takaa kaŋ nda ir Koyoo n'ay yaamar.»*

Pilat ga Isa hãa

(Marku 15.2-5; Luka 23.3-5; Yehiya 18.33-38)

¹¹ I na Isa ka koy goforneroo jine. Goforneroo n'a hãa ka nee: «Ni ti Alyahuudey kokoyoo wala?» Isa nee: «Ni hunday k'a har.» ¹² Kaŋ sargari juwalkey jineborey nda boro beerey daŋ a ga, a mana baffoo ka zaabi. ¹³ Waatoo din Pilat nee a se: «N'si maa hayey kul kaŋ i g'i daŋ ni ga?» ¹⁴ Isa man'a zaabi ba ngi šenni folloku ga, woo ti haya kaŋ hanse ka goforneroo boŋoo haw.

I na Isa zukandi ka nee i m'a wii

(Marku 15.6-15; Luka 23.13-25; Yehiya 18.39-19.16)

¹⁵ Jingar kul ga, goforneroo ga doona ka kasaize foo taŋ kaŋ kan jamaa se. ¹⁶ Boro foo goo kasaa ra kaŋ goo nda maa, i ga nee a se [Isa] Barabas. ¹⁷ Waatoo kaŋ borey marga, Pilat nee i se: «May no war ga baa y'a fur war se, [Isa kaŋ se i ga nee] Barabas wala Isa kaŋ se i ga nee Almasihu?» ¹⁸ A ga bay kaŋ canseyan ka kate i ma Isa daŋ nga kaboo ra. ¹⁹ Kaŋ Pilat goro ciitidogoo ra, wandoo donto ka nee a se: «Haya kul masi huru ni nda boro šerrantaa woo game. Hõ ay hanse ka zarabi handiri ra nga maaganda se.»

²⁰ Sargari juwalkey jineborey nda boro beerey šennoo na jamaa boŋey dii kaŋ i ma Barabas wiri, i ma Isa halaci. ²¹ Goforneroo yee ka

* **27:10** 27.9-10 Žeremi 18.2-3; 19.1-4, 10-11; 32.6-15; Zakarya 11.12-13.

šennoo zaa ka nee i se: «Affoo no war ga baa y'a fur war se ihinkaa ra?» I nee: «Barabas.» ²² Pilat nee i se: «Macin no y'a tee Isa se kaŋ se i ga nee Almasihu?» I kul nee: «A ma kanjandi.» ²³ A nee: «Macin ti goy futaa kaŋ a n'a tee?» Borey kaati ka tonton ka nee: «A ma kanjandi.» ²⁴ Kaŋ Pilat ga dii kaŋ nga si duu fondo, hoolaa mma koy de a ga tonton, a na hari zaa ka nga kabey jumay alžamaa jine ka nee: «Ay ga henan boro šerrantaa woo kuroo munyanoo ra. A goo war jine.» ²⁵ Alžamaa kul zaabi ka nee: «Nga hundoo alhakoo ma kaŋ ir nda ir izey boŋ!» ²⁶ Woo banda ga, Pilat na Barabas taŋ i se. Amma a na Isa barzu jina, a duu k'a noo hala a ma kanjandi.

Soojey na Isa joojoo

(Marku 15.16-20; Luka 23.11; Yehiya 19.2-3)

²⁷ Woo banda ga, goforneroo soojey na Isa dii k'a ka koy goforneroo tuujidogoo ra, soojey kul n'a kuubi k'a bere. ²⁸ I na nga darbawey kaa jindoo ra ka kaayi beeri ciray zaram† daŋ a ga. ²⁹ I na tuuri fita karjikoyniyaŋ tur k'i tee kokoy fuula k'a daŋ boŋoo ra. I na kakaaru daŋ kabe hennaa ra ka sujudu a jine k'a joojoo ka nee: «Ir ga sallam ni ga, Alyahuudey kokoyoo!» ³⁰ I tufa a ga ka kakaaroo taa k'a kar boŋoo ra. ³¹ Kaŋ i n'a joojoo, i na kaayi beeri ciraa kaa a ga ka nga darbawey yeeti a ga. Woo banda ga, i n'a ka koy k'a kanji.

---

† **27:28** 27.28 Šukkaawoo dumoo no ma tee kokoyey se kaayi.

Isa kanjandiyanoo

(*Marku 15.21–32; Luka 23.26–43; Yehiya 19.17–27*)

³² Waatoo kanj i ga fatta ka koy, i na aru foo kubay kanj koyraa ti Siren, maanoo ti Simon. I n'a gaabi a ma Isa kanjandibundoo jere. ³³ Kanj i too nongu foo kanj se i ga nee Golgota kanj maanaa ti «Bonngaasoo dogoo», ³⁴ i n'a noo alaneb hari moora kanj ra tay goo‡, a n'a taba, a wanji k'a hanj. ³⁵ Waatoo kanj i n'a kanji ka ben, i na alkurra kar ka nga bankaarawey zamna cere game. ³⁶ Woo banda ga, i goro no din k'a hawgay. ³⁷ I na hantum danj bonjoo se beene kanj ga hayaa cebe kanj i n'a danj a ga kanj ti: «Woo ti Isa, Alyahuudey kokoyoo.» ³⁸ I na zay beeri hinka kanji a bande, affoo nga kabe hennaa here, affaa nga kabe laalaa here.

³⁹ Bisakey g'a wow, i ga ngi bonjey zinji-zinji, ⁴⁰ ka nee: «Ni kanj ga Irkoy hugoo kayri k'a cin jirbi hinza ra, ni bonj hallasi! Nda Irkoy Iz'aroo ti ni, zunbu kanjandibundoo ga!» ⁴¹ Sargari juwalkey jineborey mo g'a noono Citaaboo baykey nda boro beerey bande ka nee: ⁴² «A na boroyan hallasi, a si hin ka nga bonj hallasi. Izirayel kokoyoo no, a ma zunbu sohõ da kanjandibundoo ga, woo ra ir ga naanay a. ⁴³ A na nga bonj talfi Irkoy ga. Sohõ a m'a feeri ya, nda a ga bag'a, zama a nee: «Irkoy Iz'aroo ti agay.» ⁴⁴ Takaa din da, zay beerey kanj kanjandi Isa bande mo g'a wow.

---

‡ **27:34** 27.34 A mma kumandi boro doroo ra.

Isa buuyanoo
(*Marku 15.33-41; Luka 23.44-49; Yehiya 19.28-30*)

⁴⁵ Za guuru woy cindi hinkantoo (12to) ga, kubay tee laboo kul ga hala guuru hinzantoo ga. ⁴⁶ Guuru hinzantoo dimma ga, Isa na jinde jer ka kaati ka nee: «Eli, Eli, lama sabaktani?» Šennoo woo maanaa ti: «Ay Koyoo, ay Koyoo, macin se n'n'ay naŋ?» § ⁴⁷ Boroyaŋ kaŋ goo no maa a se, de i nee: «Ilyasu se woo ga ciya.» ⁴⁸ Dogoo din da ngi affoo zuru ka koy zaara sufa k'a too nda binegar k'a didiji dii ga k'a noo a se a ma haŋ. ⁴⁹ Cindey nee: «Naŋ, ir ma dii wala Ilyasu ga kaa k'a hallasi.» ⁵⁰ Isa yee koyne ka jinde jer ka kaati, hundoo hun.

⁵¹ Nga ne, Irkoy hugoo ridowoo* kottu za beene hala ganda ka tee ihinka. Laboo jijiri, tondey kayri. ⁵² Saarawey feerandi, Irkoy boro henanante booboyaŋ kaŋ faati tun. ⁵³ I fatta saarawey ra, Isa tunyanoo banda ga, i huru koyra henanantaa† ra. I bangay boro boobo se. ⁵⁴ Jalakoynoo nda borey kaŋ goo a bande ka Isa hawgay dii laboo jijiroo nda hayey kaŋ tee, i hanse ka hunbur, de i nee: «Nda cimi, woo Irkoy Iz'aroo no.» ⁵⁵ Woy boobo goo no din nongu mooro ra, i ga honnay. I hanga Isa bande za Galile k'a alhaadimay. ⁵⁶ Maryama Magdala boraa, nda Maryama kaŋ ti Žak nda Isufi jaa, nda Zebede iz'arey jaa goo woyey din ra.

---

§ **27:46** 27.46 Šennoo woo mana harandi kala Ebere šenni ra, Zabur 22.2. * **27:51** 27.51 Ridowoo no kaŋ ga nongu henanantaa nda nongu henanantey ihenanantaa fay. † **27:53** 27.53 Koyraa ti Žerizalem.

Isa danjandi saaraa ra
(Marku 15.42–47; Luka 23.50–56; Yehiya 19.38–42)

⁵⁷ Waatoo kanj cijinoo too, almankoyni foo kaa kanj ti Arimate koyraa boro kanj maajnoo ti Isufi, nga mo tee Isa taalibi. ⁵⁸ Aroo woo koy Pilat do ka Isa kunturoo wiri a ga. Pilat danj kanj i m'a noo a se. ⁵⁹ Isufi na kunturoo zaa k'a didiji kasance kaaray ra. ⁶⁰ A n'a danj saaray taagaa ra kanj a n'a kaa nga boŋ se tondoo ra. A na tondi beeri foo gunguray ka saaraa mijoo daabu, a koy. ⁶¹ Maryama Magdala bora nda Maryama faa goo no din, i mana goro kala saaraa tenje.

Saaraa lakkalyanoo

⁶² Subaa kanj ti hanoo kanj goo hunanzam zaaroo soolurey zaaroo dumaa ga, sargari juwalkey jineborey nda Fariziyeney marga Pilat do ⁶³ ka nee: «Ir koyoo, ir hongu a kanj dargantaa woo, waatoo kanj a ga huna, a nee: <Jirbi hinza banda ga, ay ga tun.> ⁶⁴ Adiŋi danj kanj saaraa ma lakkalandi hala jirbi hinzantoo ga, nga taalibey masi kaa ka koy kunturoo zay ka nee jamaa se kanj a tun bukawey ra. Darga kokorantaa woo ga jaase ijinaa.» ⁶⁵ Pilat nee i se: «Wa lakkalkawyan zaa, wa koy a ma lakkalandi nda war hinoo kul.» ⁶⁶ I koy taka guna kanj nda saaraa lakkalyanoo ga tee. I na tammaasa danj tondoo ga, ka lakkalkawyan danj.

28

Isa tunyanoo

(Marku 16.1–10; Luka 24.1–12; Yehiya 20.1–10)

¹ Hunanzam zaaroo banda ga, jirbiiyyaa zaari jinaa kanj ti alhadoo, alfazaroo ra, Maryama Magdala bora nda Maryama faa koy saaraa guna. ² Labu jijiri beeri ne ka tee, zama ir Koyoo almalayka foo zunbu ka hun beenaa ra ka kaa ka tondoo gunguray ka goro a bonj. ³ Almalaykaa alhaaloo ga hima nda meli, de nga darbaa ga kaaray ma nee waa. ⁴ Hawgaykey jijiri hunburay se, de i tee sanda bukawayan. ⁵ Almalaykaa na šennoo zaa ka nee woyey se: «War, war masi hunbur, zama ay ga bay kanj Isa kanj kanjandi no war g'a ceeci. ⁶ A sii ne, zama a tun nda takaa kanj nda a n'a har. Wa kaa ka dii nongoo kanj ra a cindi ka kani. ⁷ Wa cahã ka koy nee nga taalibey se kanj a tun bukaway ra. Nga ne, a ga koy war jine Galile, no din ra war ga dii a. Nga ne, ay n'a har war se.»

⁸ Nda cahãyan i mooru saaraa nda hunburay nda jaali beeri ka zuru ka koy a bayrandi nga taalibey se. ⁹ Isa ne k'i kubay, a nee: «Ay ga sallam war ga.» I man Isa ka cewey dii ka sujudu a se. ¹⁰ Woo banda ga, Isa nee woyey se: «War masi hunbur, wa koy alhabaroo too ag'armey se, i ma koy Galile, no din ra i ga dii agay.»

Hayaa kanj lakkalkey n'a filla

¹¹ Waatoo kanj woyey goo ma koy, nga ne, lakkalkey ra, boroyan huru koyraa ra ka hayaa kul kanj tee bayrandi sargari juwalkey jineborey se. ¹² Sargari juwalkey jineborey nda boro beerey na cere guna ka waafaku ka soojey noo nooru beeri, ¹³ ka nee: «Wa nee: <Nga taalibey ka kaa cijinoo ra k'a zay waatoo kanj ir ga jirbi.>

¹⁴ Nda goforneroo maa woo, ir, ir g'a dangayandi ka taka tee kaŋ ra baffoo si duu war.» ¹⁵ Soojey na nooroo dii ka takaa tee kaŋ harandi i se. Šennoo woo ga deedandi hala hõ Alyahuudey do.

*Isa bangay nga taalibi woy cindi faa (11) se
(Marku 16.14-18; Luka 24.36-49; Yehiya
20.19-23; Teegoyey 1.6-8)*

¹⁶ Taalibi woy cindi faa (11) koy Galile, tondi hondoo boŋ kaŋ Isa n'a har i se. ¹⁷ Waatoo kaŋ i dii Isa, i sujudu a jine, amma affooyan šikka. ¹⁸ Isa man ey, a šelan i se ka nee: «Hini timmante nondi ya ne beenaa nda gandaa ga. ¹⁹ Adiši wa koy dumey kul tee taalibiyan k'i batize Baaba Irkoy, nda Iz'aroo, nda Hundi Henanantaa maapoo ga ²⁰ k'i cawandi i ma hayey kul dii kaŋ nda ay na war yaamar. Nga ne, ay goo war bande zaari kul hala zamanoo benantaa ga.»

Songhai de Gao

Songhay, Koyraboro Senni: Songhai de Gao (Bible)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc. and BFP Velberter Mission

Language: Songhai de Gao

Contributor: BFP Velberter Mission

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

593ebd0d-f3c5-5f89-8599-37209ac56328